

Finantsinspeksiooni aastaraamat 2023

Finantsinspeksioon

Sakala 4
15030 Tallinn

+372 668 0500

+372 668 0501

info@fi.ee

www.fi.ee

trükis ISSN 1736-566X

Peatoimetaja	Eva Vahur
Kujundaja	Urmas Raidma
Illustratsioonid	Siret Tarvis (Dada AD OÜ)
Trükitud	trükikojas Printon

Majandusaasta algus:	1. jaanuar 2023
Majandusaasta lõpp:	31. detsember 2023
Põhitegevusala:	finantsjärelevalve
Juhatus:	Kilvar Kessler, Andres Kurgpõld, Andre Nõmm, Siim Tammer
Audiitorkontroll:	Ernst & Young Baltic AS

SISUKORD

JUHATUSE PÖÖRDUMINE	5
FINANTSINSPEKTSIOONIST	8
TEGUTSEMISÕIGUS FINANTSSEKTORIS	13
KOHAPEALSED JA KAUGKONTROLLID	15
PANGANDUS JA KREDIIT	19
KINDLUSTUS	25
E-RAHA JA MAKSETEENUSED	27
INVESTEERIMINE JA VÄÄRTPABERITURG	29
ÕIGUSKESKKOND	32
FINANTSINSPEKTSIOON KRIISILAHENDAJANA	35
TARBIJAD	36
FINANTSINSPEKTSIOONI TULUD JA KULUD	38
VÄLISAUDIITORI ARUANNE	44
SISEAUDIITORI TEGEVUS	46
JUHATUSE KINNITUS	47
TABELID	48

Finantsinspektsiooni tööd juhtis 2023. aastal neljaliikmeline juhatus. Pildil vasakult: juhatuse liige Siim Tammer, juhatuse esimees Kilvar Kessler ning juhatuse liikmed Andres Kurgpõld ja Andre Nõmm.

JUHATUSE PÖÖRDUMINE

Hea lugeja!

Järgnevas aastaaruande eessõnas võtame finantsjärelevalve pilgu läbi kokku peamised sündmused Eesti finantsturul 2023. aastal ja anname lühiülevaate 2024. aastal järelevalve tähelepanu all olevatest teemadest.

2023. aasta märksõnadeks olid miljonitrahv, MONEYVAL, digitehnoloogia areng ja pankade puhvrid

Eesti majanduses oli 2023. aastal endiselt heitlik aeg. Majandus ei kasvanud juba seitsmendat kvartalit järjest. Tööhõive määr püsis samas ikka veel kõrgel tasemel. Krediiditurgu mõjutas enim intresside tõus, kuna paljud laenulepingud on ujuva intressiga ja laenude tagasimaksmiseks kulus senisest enam raha. See avaldas mõju inimeste ja äride toimetulekule. Tõusnud intressimäärad jahutasid küll pisut laenuõudlust, aga samal ajal kasvatasid pankade kasumeid. Krediidiportfellide kvaliteet oli varieeruv: keskmiselt küll väga hea, kuid trendiga halvenemisele.

Pangad tõstsid märkimisväärselt tähtajaliste hoiuste intresse. Kui aasta alguses olid intressid 2% aastase hoiuse kohta, siis aasta lõpus küündisid need juba kuni 5%-ni. Seetõttu suurenes tähtajaliste hoiuste osakaal pankade ressurssis, ulatudes aasta lõpuks kuni kolmandikuni.

Selles olukorras astus Finantsinspeksioon kaks olulist sammu finantsstabiilsuse tagamiseks. Esiteks kehtestasime euroala ühtse pangajärelevalvesüsteemi eeskujul õigusliku raamistiku, mis võimaldab veelgi läbipaistvamalt ning pankade kaupa võrreldavamalt anda hinnang pankade riskide ja riskikontrollide kohta ning määrata neile täiendavaid kapitalipuhvreid. Teiseks seadsime pankadele kohustuse hoida 849 miljoni euro väärtuses lisakapitali riskide katteks. Taoline täiendav varu kaitseb nii hoiustajaid, panka ennast kui ka finantsstabiilsust tervikuna.

Eesti on digiühiskondade esirinnas. Finantsjärelevalvemaailmas oleme digilahenduste eestkõnelejad, kuigi konkurents on selles valdkonnas tugev ja paljud astuvad meile juba kandadele. Ühelt poolt on Finantsinspeksioon väga huvitatud, et turuosalised investeerivad püsivalt ja suures mahus finantstehnoloogia innovatsiooni, sest see muudab teenused inimestele lihtsamaks, kättesaadavamaks ja odavamaks. Turuosaliste toetamiseks sel eesmärgil avasime oma innovatsioonikeskuses testimislabori, kus ettevõtted saavad oma uuendusi koostöös järelevalvega läbi proovida. Teisalt kaasneb võrgustumise ja inimtöö vähenemisega uus riskikeskkond, suurenevad küberriskid. Finantsvahenduses võivad kaitsest läbi tunginud ründajad hetkega kahjustada kogu teenusesüsteemi toimimist. Küberründeid finantssektori vastu toimub iga päev, aga senini on turvasüsteemid ja eksperdid need edukalt tõrjunud. Hoidmaks kõrget standardit ja turuosaliste fookust, tugevdas Finantsinspeksioon infosüsteemide auditeerimise valdkonda, lõi tihedad sidemed teiste küberriskidega tegelevate asutustega ja võttis euroala ühtses pangajärelevalvesüsteemis suurema initsiatiivi küberriskide juhtimise käsitlemisel.

Digimaailmas on kelmidel kahjuks kerge inimesi petta, kuna suhtluses puudub vahetu kontakt. Hooletusest pillatud parool avab finantskelmide juurdepääsu arvelduskontole. Inimesi digikanalitesse suunates tuleb finantsvahendajatel olla

kontrollisüsteemide arendamisel veelgi tõhusam, et välistada klientidele kahju tekitamise võimalus. Finantsinspeksioon jätkas oma veebilehel avalikkuse hoiatamist pettustest finantsturul, samuti andsime kuriteokahtlustest teada uurimisasutustele. Harisime elanikke finantsteenustest keskendudes teiste seas noortele. Näiteks esitasid noored Finantsinspeksiooni korraldatud koomiksikonkursile, mis käsitles kelmusi ja nendest hoidumist finantsturul, ligi tuhat tööd. Väga popiks koolide seas osutus koomiksi rändnäitus, mis on aastateks reserveeritud.

Finantsinspeksioon reageerib alati karmilt ebaausale ja läbipaistmatule tegevusele, sest viimane tekitab inimestes usaldamatust kogu finantssektori vastu ning võib muutuda umbusuks ka ausalt tegutsevate ettevõtete vastu. Tunnistasime kehtetuks kahe finantsvahendaja tegevusload, kuna neid juhtis varidirektor, kes ei sobi finantsturile. Samuti tegime peaaegu miljoni euro suuruse trahvi ettevõtjale, kelle logisev majapidamine suurendas rahvusvaheliste sanktsioonide rikkumise riski. Finantsinspeksiooni tööd rahapesu tõkestamisel kroonis rahvusvahelise ekspertrühma MONEYVAL positiivne hinnang, mille järgi on Finantsinspeksiooni tegevus ning võimekus finantsjärelevalvajana teinud läbi olulise arengu.

Poliitilise ebastabiilsuse tõttu on oluline eluliselt vajalike finantsteenuste sujuv ja tõrgeteta toimimine. Inimesed peavad saama oma tarbeks avada pangakonto ja sularahaautomaadid töötama, pangakontorid olema avatud ja kliente teenindama. Tarbijate huvide paremaks kaitsmiseks selgitas Finantsinspeksioon pankadele nõudeid põhimakseteenuste kättesaadavusest, hinnastamisest ja põhimakseteenuse osutamisest keeldumisest.

2024. aasta tähelepanu keskpunktis on krediiturg, kriisiõppused ja küberrisk

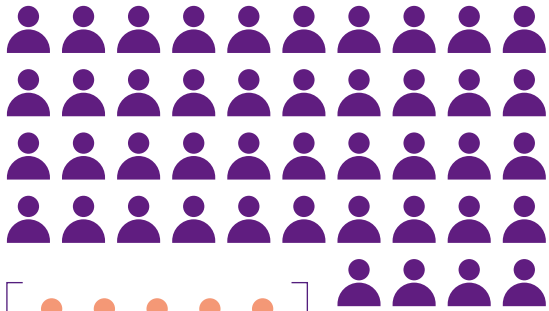
Finantsjärelevalve hoiab teravdatud pilgu krediiditurul kui kõige suuremal finantsturu osal. Siin inspeksioon hindab pankade krediitoodete hinnastamist ja krediidiriski juhtimist. Koostame tarbijaile ja teistele teekaardi vastutustundliku laenamise nõude täitmise hindamiseks. Finantsinspeksiooni järelevalve alla hakkavad kuuluma ka krediiditurul tegutsevad inkassoettevõtted, kellel peab tegevuse jätkamiseks olema tegevusluba.

Finantsinspeksioonil on plaan koos kolleegidega Põhjalast ja Baltimaadest viia läbi mastaapne rahvusvaheline kriisiharjutus, et testida finantsturu turvavõrku. Samuti reformime hädaolukorra lahendamist finantssektoris. Hoiame Eesti ärikeskkonna ausate ettevõtete päralt ja selleks kontrollime finantssanktsioonide täitmise võimekust. Nende toimingutega, aga ka arvukate kavandatud ja igapäevaste järelevalveliste tegevustega jätkab Finantsinspeksioon riskikultuuri arendamist suurema teadlikkuse ja normikuulekama käitumise suunas.

Täname kõiki Finantsinspeksiooni töötajaid ja kolleege, finantsjärelevalve subjekte ja teisi koostööpartnereid, et olete aidanud hoida Eesti finantsturgu stabiilsena ja ausalt toimivana!

Finantsinspeksioonis on kokku

134 töötajat

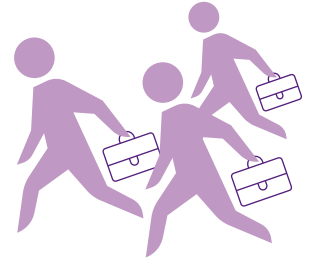

Nendest tööleping
peatatud **11 töötajal**

8 töötajat

on aasta jooksul
lahkunud

11 töötajat

on aasta jooksul
lisandunud

38,8 aastat
keskmine vanus

8,7 aastat
keskmine tööstaaž

207

juhatuse tehtud
juhtimisotsust

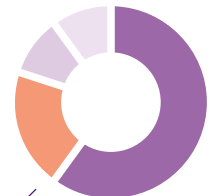
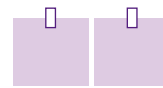

161

juhatuse tehtud
haldusotsust

Finantsinspeksiooni
eelarve 2023. aastal

11,8 mln

53

juhatuse
koosolekut

271

Finantsinspeksiooni järelvalve all
tegutsevat finantsvahendajat

FINANTSINSPEKTSIOONIST

Finantsinspeksioon on sõltumatu finantsjärelevalve ja kriisilahenduse asutus. Finantsinspeksioon teeb riiklikku finantsjärelevalvet pankade, kindlustusandjate, kindlustusvahendajate, investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja pensionifondide, makseasutuste, e-raha asutuste, krediidiandjate ja -vahendajate, ühisrahastusteenuse osutajate ning väärtpaperitururu üle. Panganduses täidab Finantsinspeksioon oma rolli kahasse Euroopa Keskpanga ja Ühtse Kriisilahendusnõukoguga.

Finantsinspeksioon tegutseb Eesti riigi nimel ja seisab hea selle eest, et finantsturg oleks stabiilne, usaldusväärne ning läbipaistev. Finantsjärelevalve vähendab finantssektoris süsteemseid riske ja aitab oma pädevuse piires kaasa kuritegevuse tõkestamisele. Samuti seisab Finantsinspeksioon selle eest, et pankade kriitilised funktsioonid jätkuksid kriisiolukordades ja hoiustajate, investorite ning muude klientide vahendid oleksid piisavalt kaitstud.

Finantsjärelevalves ja finantskriiside lahendamisel lähtub Finantsinspeksioon avalikust huvist. Finantsinspeksiooni tegevust ei rahastata riigieelarvest, vaid järelevalve- ja menetlustasudest, mida maksavad turuosalised. Finantsinspeksioon aitab täita ka valdavat osa Tagatisfondi ülesannetest fondiga sõlmitud koostöökokkuleppe ja seaduse alusel.

Strateegia aastateks 2022-2025

Finantsinspeksiooni strateegia keskendub digipädevusele, finantsstabiilsuse hoidmisele ning klientide ja investorite kaitsele. Samuti soodustab Finantsinspeksioon tehnoloogilist uuenduslikkust, et aidata kaasa turu efektiivsele toimimisele. Strateegia tervikteksti leiab Finantsinspeksiooni kodulehelt. Finantsinspeksiooni väärtused on kindlalt, professionaalselt, loovalt.

Nõukogu tegevus

Finantsinspeksiooni nõukogu kavandab inspeksiooni tegevust ja kontrollib asutuse juhtimist. Nõukogu kinnitab Finantsinspeksiooni juhatuse ettepanekul inspeksiooni strateegia, eelarve ja lisaelarve ning teeb rahandusministrile ettepaneku järgneva eelarveaasta järelevalvetasu mahuosa määra kohta. Samuti kinnitab nõukogu juhatuse ettepanekul Finantsinspeksiooni struktuuri kujundamise ja töö tasustamise alused. Nõukogu nimetab ametisse juhatuse liikmed ja valib nende hulgast juhatuse esimehe ning kutsub juhatuse liikmed tagasi, kinnitab juhatuse esimehele ja liikmetele makstava ametitasu ja lisatasu suuruse ning nendele kohaldatavad sotsiaalsed garantiid. Nõukogu kinnitab ka juhatuse esitatud Finantsinspeksiooni aastaaruande. Nõukogu koosneb kuuest liikmest, kellest kaks, rahandusminister ja Eesti Panga president, on liikmed ametikoha järgi. Finantsinspeksiooni nõukogu esimees on ametikoha järgi rahandusminister.

Finantsinspeksiooni nõukogusse kuulusid 2023. aastal:

Mart Võrklaev, rahandusminister (alates 17.04.2023)
Annely Akkermann, rahandusminister (kuni 16.04.2023)
Madis Müller, Eesti Panga president
Veiko Tali, nimetatud ametisse Eesti Panga nõukogu poolt
Rein Minka, nimetatud ametisse Eesti Panga nõukogu poolt

Mai Palmipuu, nimetatud ametisse Vabariigi Valitsuse poolt
(kuni 03.01.2024)

Veiko-Joel Kokk, nimetatud ametisse Vabariigi Valitsuse poolt
(kuni 03.01.2024)

Ardo Hansson, nimetatud ametisse Vabariigi Valitsuse poolt
(alates 04.01.2024)

Evelyn Liivamägi, nimetatud ametisse Vabariigi Valitsuse poolt
(alates 04.01.2024)

2023. aastal toimus viis Finantsinspeksiooni nõukogu koosolekut, kus tehti muu hulgas järgmised otsused:

- kinnitati Finantsinspeksiooni aastaaruanne 2022 ning otsustati kanda Finantsinspeksiooni 2022. aasta eelarve ülejääk 524 240,15 eurot Finantsinspeksiooni reservi;
- kinnitati Finantsinspeksiooni 2024. aasta eelarve summas 13 839 000 eurot ja tehti rahandusministrile ettepanek kinnitada järelevalvetasu mahuosa määrad 2024. aastaks;
- kinnitati Finantsinspeksiooni siseauditi 2024. aasta aastaplaan.

Finantsinspeksiooni juhatus andis nõukogule regulaarselt ülevaateid tegevuse, eelarve täitmise ja finantssektori kohta.

Juhatusetegevus

Finantsinspeksiooni tööd juhtis 2023. aastal neljaliikmeline juhatus. Juhatusse kuulusid juhatuse esimees Kilvar Kessler ning juhatuse liikmed Andres Kurgpõld, Andre Nõmm ja Siim Tammer.

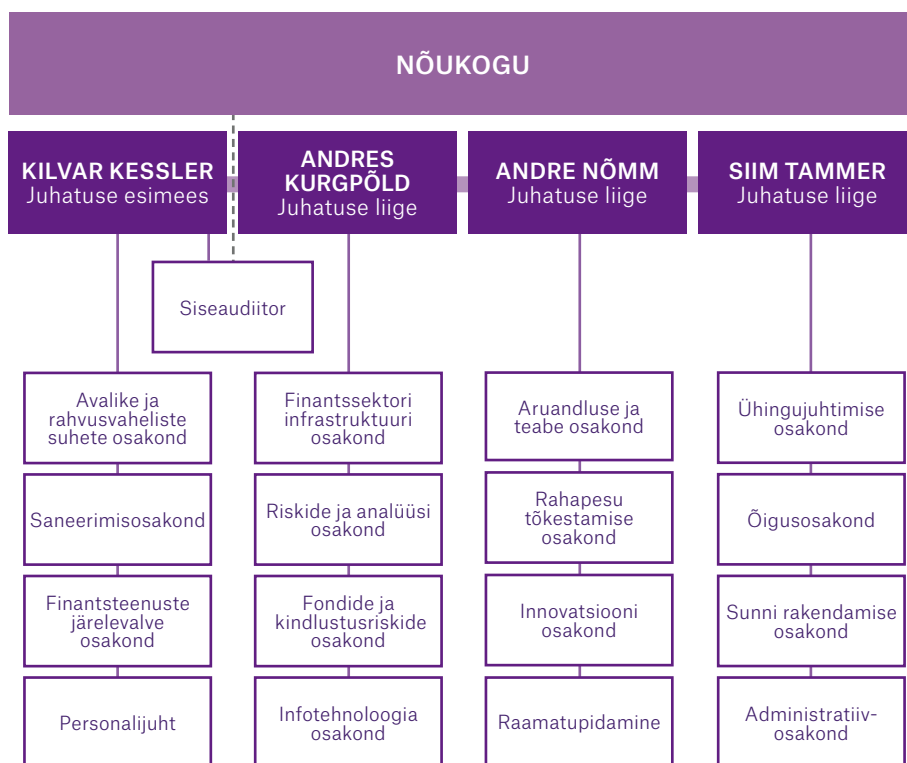
2023. aastal toimus 53 juhatuse koosolekut, kus tehti 207 juhtimisotsust ja 161 haldusotsust, nende hulgas 10 ettekirjutust. Juhatus määras seitsmele ettevõttele trahve kogusummas 1 025 000 eurot, andis välja neli tegevusluba ning tunnistas kuus tegevusluba kehtetuks.

Organisatsioon ja töötajad

Finantsinspeksiooni töötajaskonda iseloomustab hea tasakaal pikaajalise kogemusega pühendunud tippeksperide ja viimastel aastatel asutuse kasvamisega lisandunud võimekate noorspetsialistide vahel. 2023. aasta lõpus oli Finantsinspeksioonis 134 töötajat, kellest 11 tööleping oli peatatud. Töötajate keskmine vanus oli 38,8 aastat ja tööstaaž 8,7 aastat. Aasta jooksul lisandus 11 ja lahkus kaheksa töötajat. Töötajatest 38 olid mehed ja 96 naised.

Finantsinspeksioon on igal aastal pakkunud üliõpilastele praktikavõimalusi. 2023. aasta suvel töötas inspeksioonis kaks praktikanti. Töö- ja praktikavõimalusi käis Finantsinspeksioon tutvustamas kahel karjäärimesil ja lisaks korraldati tudengitele järelevalveasutuses lahtiste uste päev.

Organisatsiooni struktuur

Rahvusvaheline koostöö

Euroopa Liidu finantsjärelevalvepoliitika kujundamises räägib Finantsinspeksioon kaasa kolme Euroopa regulaatori kaudu. Need on Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA), Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) ning Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA). Lisaks kuulub Euroopa Finantsjärelevalveasutuste Süsteemi makrojärelevalvega tegelev Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRB), mille töös Finantsinspeksioon samuti osaleb.

Kuna Eesti on euroala liige, on Finantsinspeksiooni igapäevane töö tihedalt seotud ühtse järelevalvemehhanismiga (SSM). See on euroala pangandusjärelevalve süsteem, kuhu kuuluvad Euroopa Keskpank ja euroala riikide pangajärelevalveasutused. Ühtse järelevalvemehhanismi raames on Euroopa Keskpanka otsese kapitalijärelevalve all euroala olulised krediidasutused. 2023. aastal vastasid Eestist neile kriteeriumidele AS SEB Pank, Swedbank AS (Swedbank Baltics AS konsolideerituna), Luminor Bank AS ja AS LHV Pank.

Finantsinspeksioon tegutseb ka kriisilahendusasutusena, osaledes Ühtse Kriisilahendusnõukogu (SRB) töös, mis on euroala keskne kriisilahendusasutus. SRB koos euroala riikide kriisilahendusasutustega moodustavad ühtse kriisilahendusmehhanismi.

Finantsinspeksioon osaleb järelevalve- ja kriisilahenduse kolleegiumides, et järelevalve piiriüleste finantsvahendajate üle ning kriisilahendus nende puhul oleks võimalikult tõhus ja koostöö riikide pädevate asutuste vahel efektiivne.

Finantsinspeksioon on ka Rahvusvahelise Kindlustusjärelevalve Assotsiatsiooni (IAIS) ja Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni (IOSCO) liige. Lisaks edendatakse Põhja- ja Baltimaade koostööd Põhja-Balti

makrofinantsjärelevalve foorumis (NBMF) ja stabiilsusrühmas (NBSG). Finantsinspeksioon kuulub veel Kesk- ja Ida-Euroopa pangandusjärelevalve regionaalgruppi (BSCEE). Iga kuu toimub Balti finantsjärelevalveasutuste juhtide konverentskõne, mille käigus vahetatakse infot ja kooskõlastatakse seisukohti.

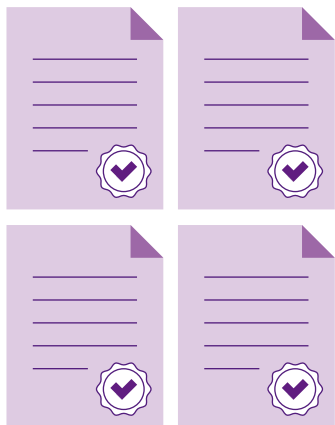
Finantsinspeksiooni töö seoses finantsinnovatsiooniga

Finantsinspeksioon lõi 2023. aasta 1. augustil keskkonna, mis võimaldab väga uudseid finantstooteid ja lahendusi põhjendatud juhtudel pikaajaliselt testida ja jälgida, selgitamaks välja nendega seotud riskid ning leidmaks võimalusi riskide mõju leevendamiseks. Testkeskkond annab Finantsinspeksioonile võimaluse uudseid tooteid ja teenuseid vastavalt õigusraamistikule paremini analüüsida ja järelevalvelisi seisukohti kujundada. Paralleelselt testkeskkonnaga jätkab tööd Finantsinspeksiooni innovatsioonikeskus, kus käsitleti 2023. aasta jooksul kokku 197 esmast pöördumist. Teemadest pöörduti keskuse poole enim seoses krüptovarade ja neid puudutavate teenustega, kindlustusteenustega ning investeerimisteenustega.

Finantsinspeksioon korraldas 8. novembril ürituse „Estonian FinTech Forum 2023“. Foorumil sai kuulda oma ala ekspertide ja ettevõtjate ettekandeid ja arutelusid finantstehnoloogia valdkonna esilekerkimise põhjustest, uudsete finantsteenuste eripäradest ning Eesti finantstehnoloogiasektori viimaste aastate arengusuundadest. Arutleti ka, milline peaks välja nägema finantstehnoloogiaettevõtete ja regulaatorite ning järelevalveasutuste koostöö. Konverentsil osales ligi sada külalist ja seda oli võimalik jälgida ka otseülekanDES.

Koostöö vastutustundliku laenamise alal

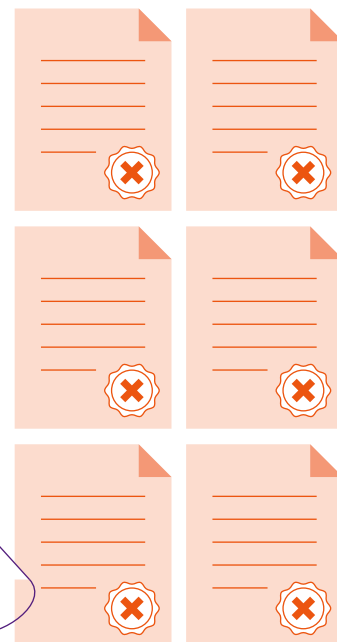
Vastutustundliku laenamise nõuete täitmise kontrollimisel tegi Finantsinspeksioon koostööd nii Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti kui ka Harju Maakohtuga. Lisaks osales Finantsinspeksioon Riigikontrolli auditis „Vastutustundlik ja teadlik laenamine ning tarbijakaitse pangaväliste krediidiandjate tarbimisläenude puhul“. Riigikontrollil Finantsinspeksioonile vastutustundliku laenamise põhimõtete kontrollimisel olulisi etteheiteid ei olnud. Auditi tarbeks vaadeldi Finantsinspeksiooni järelevalve- ning tarbijakaitsealast tegevust kehtivas õiguslikus- ja juhtimisraamistikus. Audit avalikustati 2023. aasta juulis.

väljastatud
tegevusluba

kehtetuks tunnistatud
tegevusluba

300 sobivus-
menetlust

199

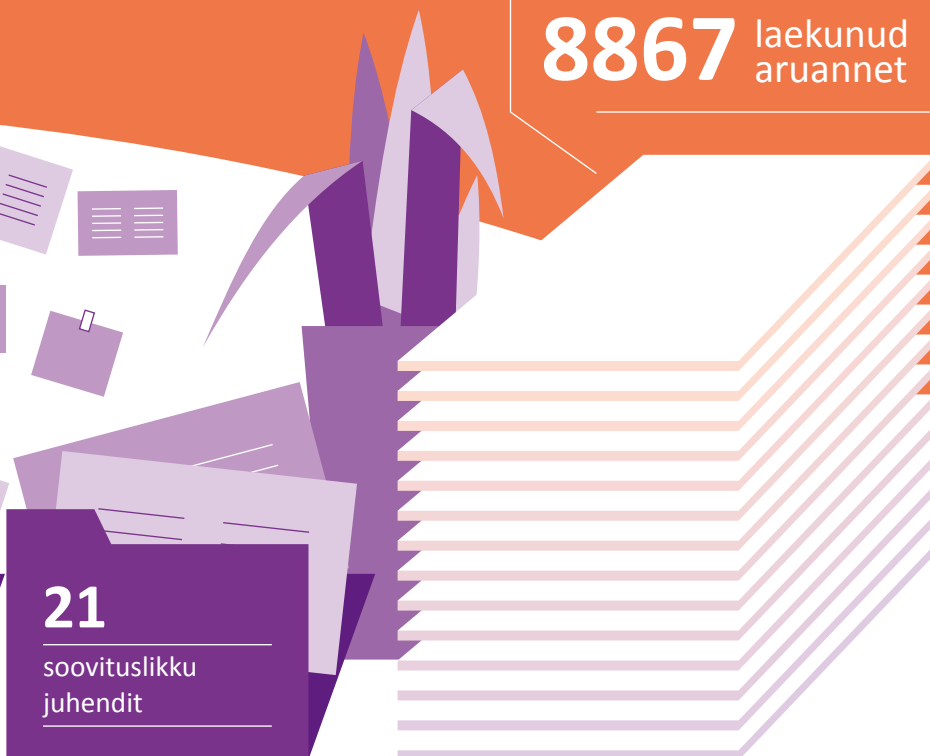
positiivse otsusega
lõppenud
sobivusmenetlust

8867 laekunud
aruannet

25

olulise osalusega
menetlust

21

soovituslikku
juhendit

TEGUTSEMISÕIGUS FINANTSSEKTORIS

Selleks, et Eesti äriühingul oleks õigus reguleeritud finantsteenuseid pakkuda, peab ta saama Finantsinspeksioonilt tegevusloa. Selleks kontrollib Finantsinspeksioon nii taotleja kapitali olemasolu kui ka selle päritolu, organisatsiooni ülesehitust ja kavandatavat äriplaani, tehnilise korralduse taset ning juhtide ja omanike sobivust finantssektorisse. Finantssektoris osalejatele on seatud keskmisest rangemad nõuded, et kaitsta nii finantsteenuste tarbijaid kui ka finantssüsteemi stabiilsust ning ausat toimimist. Finantssektori juhid ja omanikud peavad vastama kõrgendatud nõuetele ehk olema laitmatu mainega, omama asjakohast haridust ning piisavat erialast kogemust.

Finantsinspeksioonilt sai tegevusloa neli ettevõtet

Finantsinspeksioonile esitati 2023. aastal 22 taotlust tegutsemisõiguse saamiseks, millest viiel juhul sooviti Eestis teenust osutada Eestis asutatud filiaali kaudu. Enim taotlusi ehk neli esitati investeerimisühingu tegevusloa saamiseks. Järgnesid kredidivahendajad kolme taotlusega, fondivalitseja, makseasutus ja krediidasutus kahe taotlusega ning ühisrahastusteenuse osutaja, e-raha asutus, krediidiandja ja kindlustusandja ühe taotlusega. Veel esitati üks taotlus kahjukindlustusandja, elukindlustusandja ja krediidasutuse Eesti filiaali asutamiseks ning kaks taotlust investeerimisühingu filiaali asutamiseks.

Finantsinspeksioon andis 2023. aastal neli tegevusloa. Väljastatud tegevuslubadest kaks anti ühisrahastusteenuse osutamiseks, üks alternatiivfondivalitsejale ning turule lisandus ka üks e-raha asutus. Eesti turule tulid juurde üks Leedu elukindlustusandja, üks Läti kahjukindlustusandja ja üks Leedu krediidasutuse filiaal.

Neljal juhul jättis Finantsinspeksioon tegevusloa taotluse läbi vaatamata. Selle peamiseks põhjuseks oli menetluse ajal esitatud puudulikud dokumendid, mille tõttu ei olnud võimalik jõuda veendumusele, et taotleja on reguleeritud turul tegutsemiseks sobiv. Tagasi võeti neli tegevusloa taotlust. Ülejäänud menetlused jätkuvad 2024. aastal.

Finantsinspeksioon väljastas esimesed tegevusloa ühisrahastusteenuse osutajatele

2023. aastal väljastas Finantsinspeksioon kaks tegevusloa ühisrahastusteenuse osutamiseks. Ühisrahastuse tegevusloa peavad taotlema kõik ühisrahastusettevõtted, kes pakuvad eraisikutele ja ettevõtetele võimalust anda laenu või investeerida ühisrahastusprojektidesse, mille omanik on ettevõtte. Tegevusloa peab neil olema alates 10. novembrist 2023. Ühisrahastusteenuse osutajad, kes esitavad uusi ühisrahastuspakkumisi tegevusloa omamata, rikuvad seadust.

Finantsinspeksioon tunnistas kehtetuks AB Kreditex AS-i ja Ühisraha OÜ tegevusloa

2023. aastal tunnistas Finantsinspeksioon kehtetuks kuus tegevusloa, nendest kaks inspeksiooni initsiatiivil ja ülejäänud äriühingu taotluse alusel. Finantsinspeksiooni algatusel tunnistati kehtetuks AB Kreditex AS-i krediidiandja ja hüpoteekkrediidiandja (koos õigusega

osutada nõustamisteenust) ning Ühisraha OÜ kredidivahendaja ja hüpoteekkredidivahendaja tegevusload, sest AB Kreditex AS ja Ühisraha OÜ rikkusid märkimisväärselt seaduse nõudeid. Finantsinspeksioon tuvastas AB Kreditex AS-i ja Ühisraha OÜ näiliku juhtimismudeli, kus tegelikult juhtis ettevõtteid varijuht, keda järelevalve on varasemalt pidanud finantssektorisse sobimatuks. Sellise tegevusega on AB Kreditex AS ja Ühisraha OÜ hoidnud Finantsinspeksiooni teadvas eksituses nende tegelikust juhust ning mõlemad äriühingud on kaotanud usalduse nii finantsjärelevalve silmis kui ka kogu finantssektoris.

Finantsinspeksioon hindas 300 inimese sobivust finantssektoris tegutsemiseks

Finantsinspeksioon hindas 2023. aastal kokku 300 inimese sobivust Eesti finantssektoris tegutsemiseks või nende õigust omandada ettevõttes olulist osalust. Positiivse hinnangu finantssektoris tegutsemiseks või olulise osaluse omandamiseks sai nendest 199. Kaks juhti plaanis Finantsinspeksioon juhi ametikohalt ettekirjutusega tagasi kutsuda, kuid mõlemad kutsuti oma ametipositsioonilt tagasi ettekirjutuse ärakuulamise käigus. 101 inimese sobivusmenetlus jäi pooleli ja lõplikku hinnangut nende isikute sobivuse kohta ei antud, sest menetluse raames loobuti isiku kandidatuurist, isik astus tagasi või taotlus võeti tagasi.

KOHAPEALSED JA KAUGKONTROLLID

Finantsinspeksioon tegi 2023. aastal finantsjärelevalve alla kuuluvates ettevõtetes kokku 27 kohapealset kontrolli ja ligi 200 kaugkontrolli. Kontrollid on Finantsinspeksiooni peamised töömeetodid, mille abil hinnata, kas finantsjärelevalve alla kuuluvad ettevõtted täidavad seadusest tulenevaid nõudeid. Kontrolle tehakse väga erinevates valdkondades. Kontrollitakse sisekontrollisüsteeme, üldjuhtimist, infotehnoloogilist ülesehitust ja palju muud.

Pankade riskivaldkondade ja -funktsioonide toimimise tõhusust hindas Finantsinspeksioon 2023. aastal viies Eestis tegutsevas Finantsinspeksiooni tegevusloaga pangas. Lisaks kontrolliti riskijuhtimist ühes investeerimisühingus. Kontrollide tulemusena tuvastatud puudused olid eelkõige seotud sisekontrolli süsteemide ja sisejuhtimise toimimisega, kuid puudusi tuvastati ka krediidiriski hindamise ja juhtimisega seonduvalt.

Täiendavalt viis Finantsinspeksioon väikepankades ja investeerimisühingutes läbi riskivõtmise ja -juhtimise ebakõlade analüüsi. Tähelepanu keskmes olid nõukogu ja juhatuse rollid, üksuste, eelkõige teise kaitseliini suhe juhtkonnaga ning riskikultuur. Analüüsist võis järeldada, et pangad on riskijuhtimise meetodites küpsemad kui investeerimisühingud, kuid ka neil esines puudusi, millega edasi tegeleda. Suurimaks kitsaskohaks on subjektide arusaamine riskikultuuri vajalikkusest ja sellekohast teadlikkust kavatseb Finantsinspeksioon järgmisel perioodil suurendada.

Finantsteenuseid puudutavaid kontrole tegi Finantsinspeksioon 2023. aastal kokku 21, millest kohapealseid kontrole oli 11. Kontrolle tehti nii makse- ja investeerimisteenuse kui ka kindlustuse ja krediidi andmise valdkondades. Finantsteenuse osutamise kontrollide käigus hinnati teenuse osutamise sise-eeskirjade olemasolu ja nende vastavust õigusnormidele, pakutavaid teenuseid, klientidele lepingueelse ja lepingu kestel esitatava teabe esitamist, teenuseosutajate lepingujärgsete kohustuste täitmist ning muid valdkonnapõhiseid küsimusi. Kontrollide tulemusena tuvastatud puudused olid eelkõige seotud teenuse osutamise siseprotseduuridega ja/või protsessidega. Rikkumiste tuvastamisel suunas Finantsinspeksioon ettevõtete sise-eeskirjades ja protsessides muudatusi ja täiendusi tegema.

Finantsinspeksioon tuvastas 2023. aastal kontrollide käigus, et kõik tarbijakrediidi pakkujad ei täida vastutustundliku laenamise põhimõtteid ning tegi viiele tarbijakrediidi pakujale nõuete rikkumise tõttu ettekirjutuse.

Lisaks viis Finantsinspeksioon finantsteenuse osutajate seas läbi iga-aastase teabekorje, mille eesmärk oli määrata kindlaks uued tooted, teenused ja trendid finantsturul ning tuvastada siseprotseduuride ajakohasus. Ühtlasi oli eesmärk aidata finantsteenuse osutajal avastada ja kõrvaldada võimalikke puudusi tema suhtes kehtivate õigusaktide täitmisel. Töö käigus selgus, et kuigi turuosalised arendavad endiselt olemasolevaid tooteid ja teenuseid, siis turul uusi tooteid, teenuseid ja trende oluliselt rohkem ei ole ning see püsib stabiilsena. Samuti on vajalikud siseprotseduurid teenuste osutamiseks turuosalistel paljuski kehtestatud.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ning finantssanktsioonide valdkonnas tegi Finantsinspeksioon kokku üheksa kohapealset kontrolli ja 143 kaugkontrolli. Arvestades Ukraina sõja jätkuvat mõju finantssektorile

keskendus enamus kontrollidest finantssanktsioonide kohaldamise võimekuse hindamisele. Finantsinspeksioon tuvastas, et kontrollitud krediidiandjate, investeerimisühingu ja fondivalitseja teadlikkus finantssanktsioonide kohaldamise nõuetest on erinev ning vajab täiustamist. Samuti tuvastas Finantsinspeksioon kohapealse kontrolli käigus olulisi puudusi ühe krediidiastutuse rahapesu tõkestamise kontrollisüsteemides ning organisatsioonis, mis mõjutavad selle asutuse võimekust rahapesu ja terrorismi rahastamist takistada. Finantsinspeksioon kohustas 2024. aasta jaanuaris ettekirjutusega seda krediidiastutust puudusi kõrvaldama ja piiras kuni selle ajani selle äritegevust. 2023. aastal jõudis lõpule veel üks Finantsinspeksiooni kohapealne kontroll krediidiastutuses, mille käigus hinnati rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete täitmist korrespondentteenuste osutamisel. Korrespondentteenuste pakkumine eriti välisriikide finantsvahendajatele on kõrge rahapesuriskiga tegevus ja kontrolli käigus tuvastati selles puudusi, mistõttu tegi Finantsinspeksioon krediidiastutusele ettekirjutuse ning määras ka ligi miljoni euro suuruse trahvi.

Finantsinspeksioon viis läbi kohapealsed kontrollid ka kolmes pensionifondide valitsejas, et hinnata nende riskikontrolli süsteemide tõhusust ja sõltumatust, selle funktsiooni täitmiseks vajalike organisatsiooniliste ja tehniliste meetmete rakendamist ja nende piisavust. Finantsinspeksioon tuvastas kontrollide käigus puudusi seoses riskikontrolli funktsiooni ebapiisava sõltumatusega ning fondivalitsejates kehtestatud siseprotseduuridega. Finantsinspeksioon suunas fondivalitsejaid oma struktuuris, sise-eeskirjades ja tegevuses sisse viima olulisi täiendusi ja muudatusi, mis tagavad selle, et riskikontroll täidab oma ülesandeid piisava täpsusega ja teistest funktsioonidest eraldatuna.

2023. aastal viidi Eestis asutatud kindlustusandjates lõpule üks kohapealne kontroll. Selle käigus hinnati seltsi juhtimissüsteemi, sh kindlustusandja riskide juhtimise ja võtmefunktsioonide korraldamist, tegevuse edasiandmist, tehniliste eraldiste ja kapitalinõuete arvutamist ja aruandluse ning avalikustamise sise-eeskirjasid. Lisaks oli tähelepanu all juhtide ja võtmefunktsioonide täitmise eest vastutavate isikute sobivuse hindamissüsteemi toimimine. Kontrolli tulemusena tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks esitas selts tegevuskava, mille täitmist Finantsinspeksioon jooksvalt jälgib.

Järelevalvelise aruandluse valdkonnas tehti 2023. aastal neli kohapealset kontrolli, mille raames hinnati järelevalve subjektides aruandluse õigsust ja toimimist. Kontrollide tulemusena tuvastati mitmeid puudusi järelevalvelise aruandluse õigsuse tagamiseks loodud kontrollisüsteemides ja Finantsinspeksioonile esitatud aruannetes. Ebatõhus sisekontrollisüsteem ja ebapiisava täpsusega sise-eeskirjad halvendavad aruandluse üldist kvaliteeti ning põhjustavad vigu mh kapitalinõuete korrektsel arvutamisel ning raporteerimisel järelevalvelises aruandluses. Kahel juhul tehti ettekirjutused sise-eeskirjades oluliste täienduste tegemiseks ja aruannete õigsuse tagamiseks kontrollisüsteemide või protsesside sisse viimiseks.

Finantsinspeksioon tegi kümme kaugkontrolli, mille eesmärk oli hinnata finantsjärelevalve alla kuuluvate ettevõtete sobivusmenetlust reguleerivaid sise-eeskirju ning protseduure muuhulgas Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendi „Sobivusmenetluse juhend“ vastu. Täpsemalt hinnati seda, kes, millal ja kuidas ettevõttes sobivushindamist läbi viib ja kuidas sobivushindamise tulemusi dokumenteeritakse. Kõik ettevõtted täiendasid ja ühtlustasid kontrolli järel oma sise-eeskirju.

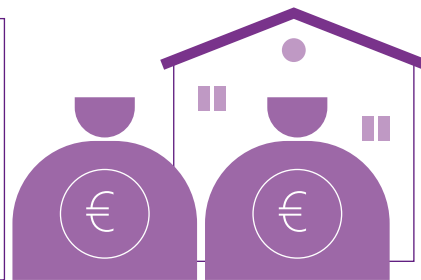
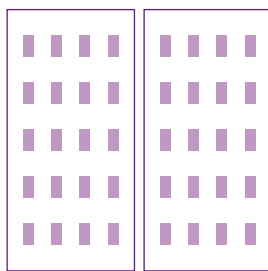
Finantsinspeksioon kaardistas krediidasutuste, investeerimisühingute, makseasutuste ja e-raha asutuste, fondivalitsejate ja kindlustusandjate poolt edasiantud tegevused eesmärgiga saada ülevaadet, millised tegevused on edasi antud, kes on peamised lepingupartnerid ning kas on tekkinud teenusepakkujaid, kelle juurde turg on koondunud. Tegevuse edasiandmisi erinevatele teenusepakkujatele oli kokku 1617, millest 11,4% olid grupisisesed tegevuse edasiandmised. Kriitilised või olulised tegevuse edasiandmised moodustasid 21,7% kõigist tegevuse edasiandmistest. Kaardistuse tulemusena planeerib Finantsinspeksioon edasisi järelevalvetegevusi.

2023. aastal määras Finantsinspeksioon kindlaks järelevalvesubjektidele ja börsiemitentidele teenust osutavad välisaudiitorid. Seejuures tehti ülevaade ka audiitortevõttegevuse järelevalve nõukogu poolt nende audiitorettevõtjate teenuse kvaliteedi kohta antud hinnangutest. Tuvastati, et mõne audiitorettevõtja teenuse kvaliteedis on esinenud rikkumisi. Samuti hindas Finantsinspeksioon avaliku huvi üksuste välisaudiitori poolt koostatava ja auditikomiteele esitatava täiendava aruande nõuetele vastavust. Ka nendes aruannetes tuvastati puudusi meetodika, kvantitatiivse olulisuse, oluliste puuduste ja auditeeritava auditikomiteega toimunud suhtluse kirjeldamises. Juhtimaks tähelepanu vajadusele olla audiitori valikul hoolas ja audiitori töö kvaliteedi suhtes nõudlik, saatis Finantsinspeksioon turuosalistele ja börsiemitentidele sellekohase märgukirja. Kiri on avalikustatud Finantsinspeksiooni kodulehel. Auditikomiteele esitatava aruande puudustest teavitati ka Audiitorkogu ja audiitortevõttegevuse järelevalve nõukogu.

Finantsinspeksioon kontrollib regulaarselt kohapealsete kontrollide ja temaatiliste audititega finantssektori turuosaliste küberkerksuse taset. Mitu kuud väldanud ja Finantsinspeksiooni ekspertide osavõtul toimunud kohapealse kontrolli käigus tuvastati ühe krediidasutuse suurimad süsteemsed puudused IKT toimimises ja markeeriti need Euroopa Keskpanga vormistatud ettekirjutustega. Töö tuvastatud puuduste kõrvaldamisel jätkub.

9 panka

51,7 mld euro väärtuses varasid

4,6%
aastane laenujäägi kasv

5,3%
aastane hoistemahu kasv

5,9%

kodumajapidamistele
antud laenujäägi kasv

2,4%

ettevõtetele
antud laenujäägi kasv

19,8%

omakapitali tootlus

**1,1
mld
eurot**
aastakasum

50 krediidi-
andjat

6 krediidi-
vahendajat

1,6 mld eurot
tarbimiskrediidi jääki

3%
aastane
tarbimis-
krediidi
jäägi kasv

**140
mln
eurot**
puhast
intressitulust

PANGANDUS JA KREDIIT

Finantsinspeksioon teeb järelevalvet inspeksioonilt tegevusloa saanud krediidasutuste, kredidivahendajate ja krediidiandjate üle. Krediidiandjad ja -vahendajad kuuluvad Finantsinspeksiooni järelevalve alla vaid juhul, kui nad annavad laenu tarbijale. Eesti pangandussektoris tegutses 2023. aasta lõpu seisuga 13 krediidasutust, neist neli on välismaiste pankade filiaalid. Lisaks tegutses Eestis 50 krediidiandjat ja kuus kredidivahendajat.

Pankadelt nõuti rohkem omavahendeid

Finantsinspeksioon hindab vähemalt kord aastas iga panga ärimudelit, juhtimissüsteemi ja riskiprofiili ning kapitaliseerituse ja likviidsuse piisavust. Seda tegevust nimetatakse järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessiks (SREP). Finantsinspeksioon võib määrata pangale täiendava kapitalinõude, kui pangandusmääruse alusel üldkohaldatavast kapitalinõudest ei piisa, et katta konkreetse panga tegevusest tulenevaid riske.

Finantsinspeksioon uuendas 2023. aastal vähemolulistele krediidasutustele järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise meetodikat ning põhimõtteid. Uuendused tulenevad nii muudatustest ühtse järelevalvemehhanismi (SSM) vähemolulistele ja olulistele krediidasutustele järelevalvealase läbivaatuse meetodikas kui ka uuendatud Euroopa Pangandusjärelevalve suunistest. Uuenduste peamine eesmärk oli meetodika ühtlustamine ja harmoniseerimine SSMi olulistele krediidasutustele SREP-metoodikaga. Meetodika ühtlustamine loob parema võrreldavuse hinnangutes, mis koostatakse nii olulistele kui ka vähemolulistele krediidasutustele, ning tagab nende võrdse kohtlemise.

2023. aastal kehtestati Eestis tegutsevatele pankadele täiendavaid omavahendite nõudeid ja omavahendite suuniseid 849 miljoni euro ulatuses. Suurtele pankadele määrati 705 miljonit eurot ja väikestele pankadele 144 miljonit eurot. Suurtele pankadele tehti seda Euroopa Keskpanga otsusega ja koostöös Finantsinspeksiooniga. Täiendav kapitalinõue ja omavahendite suunis moodustasid kokku 47% pankadele pangandusmääruse alusel üldkohalduvast kapitalinõudest ehk Pillar 1-st.

Õigusaktides sätestatud miinimumnõudeid ületava omavahendite nõude ja omavahendite suunise eesmärk on tagada piisavas mahus kapitali olemasolu kõikide riskide katteks, mida krediidasutused oma tegevusega võtavad, ning kaasa aidata finantsüsteemi stabiilsuse ja krediidasutuste piisava kapitaliseerituse tagamisele ka olukorras, kus majanduskeskkond võib halveneda.

Finantsinspeksioon testis pankade vastupanuvõimet kriisidele

Finantsinspeksioon korraldas 2023. aastal kõigis Eestis tegevusloa alusel tegutsevates krediidasutustes stressitestid, et hinnata nende kapitali piisavust võimalike negatiivsete sündmuste korral. Testiti nii äriühingute kui ka eraisikute laenude, sh kinnisvaratagatisega portfelli vastupidavust. Stressitesti tulemused näitasid, et 2008.–2009. aasta majanduskriisiga sarnastes tingimustes ulatuksid kolme aasta jooksul krediidasutuste krediidikahjud 3,9%-ni kogu portfelligi. Kõige suurem kahju tekiks kinnisvaraga tagamata eraisikute portfelligi (33% kogukahjust) ja äriühingute kommerts-kinnisvara portfelligi (35% kogukahjust). Mittetöötavate nõuete tase tõuseks kõrgeimaks eraisikute kinnisvaraga tagamata laenude portfelligi. Stressitesti

tulemused näitasid ka seda, et väiksemad ja tagasihoidlikumate kapitalipuhvritega pangad on tundlikumad kriiside suhtes ning nende põhiomavahendite tase langeks kriisi saabudes kiiremini. Samas ei ole väga kõrge intressituluga pankade puhul erakorraliste krediidikahjude mõju suur. Stressitesti tulemuste alusel anti kõikidele Finantsinspeksiooni järelevalve all olevatele pankadele omavahendite suunis.

Lisaks viidi kõikides Eestis tegevusloa alusel tegutsevates krediidasutustes läbi stressitesti, millega hinnati pankade võimet säilitada kriisiolukorras piisav likviidsusvaru ja kriisi mõju likviidsuse suhtarvule.

Stressitesti tulemused näitasid, et 2008.–2009. aasta majanduskriisiga sarnastes tingimustes jääks pankade likviidsuspuhvrid kriisiga hakkamasaamiseks piisavaks ja kõik pangad täidaks ka regulatiivse likviidsuskatte suhtarvu nõuet.

Finantsinspeksioon tegi koos Euroopa Keskpangaga järelevalvet suuremate pankade üle

Kui tegemist on Euroopa ühtse järelevalvemehhanismi mõistes oluliste pankadega, siis vastutab nende kapitalijärelevalve eest Euroopa Keskpank koostöös euroala riikide kohalike järelevalveasutustega. Euroopa ühtse järelevalvemehhanismi mõistes oluliste pankade järelevalves pöörati tähelepanu krediidiriski, juhtimiskorralduse, kapitaliplaneerimise ning operatsiooniriski, sh IT-riskide teemadele. Samuti oli olulisel kohal makromajandusliku ja geopoliitilise mõju seiramine ning endiselt ka kliimarisiki valdkond, kus jälgiti aasta vältel, kuidas pangad täitsid puuduste kõrvaldamise tegevusplaane.

AS-i LHV Group üle hakkas järelevalvet tegema Euroopa Keskpank koostöös Finantsinspeksiooniga

Euroopa Keskpank hindas, et AS-il LHV Group on oluline roll Eesti kui euroala liikmesriigi majanduses ning grupi varade maht on enam kui 20% Eesti sisemajanduse koguproduktist. AS-i LHV Group üle järelevalve teostamiseks loodi uus ühtne Euroopa Keskpanga ja Finantsinspeksiooni spetsialistidest koosnev järelevalverühm. Euroopa Keskpank viis koostöös Finantsinspeksiooniga läbi AS-i LHV Group varade kvaliteedi hindamise. Selle käigus hinnati nii jaeportfelli kui ka äriühingute portfelli varade kvaliteeti ning allahindluste piisavust. Euroopa Keskpank avalikustas harjutuse tulemused 2024. aastal. Tehtud analüüsi ja hinnangu tulemusi arvestades täidab LHV Group usaldatavusnõudeid.

2023. aastal sai AS-i LHV Group Ühendkuningriigi tütarettevõtte LHV UK Limited pangalitsentsi. Finantsinspeksioon panustas koos Euroopa Keskpangaga tegevusloa menetlemisesse.

Finantsinspeksioon analüüsis eluasemelaenudega seotud muutusi

Kuna viimastel aastatel on eluasemehinnad ja eluasemelaenude maht kiiresti kasvanud ning kodumajapidamiste võlakoormuse kasv hoogustunud, analüüsis Finantsinspeksioon pankades elamukinnisvaraga tagatud laenuportfelle. Eesmärk oli teha kindlaks eluasemelaenudega seotud arengusuunad ja pankade krediidiriski juhtimise tavad eluasemelaenude portfellide juhtimisel ning hinnata seda, kuidas pangad rakendavad Euroopa Pangandusjärelevalve suuniseid laenude väljastamise ja jälgimise kohta.

Finantsinspeksioon tuvastas, et mitmed pangad ei viinud eluasemelaenude portfelli riskihinnanguid läbi õigeaegselt tuvastamaks kliente, kes on hinnatõusu ja intressitõusude suhtes haavatavad. Pangad peavad laenuvõtjate krediivõimelisuse

hindamisel arvestama laenuvõtjate sissetulekute, hinnatõusu ja muude võimalike negatiivsete sündmuste mõjuga. Pangad testivad võimalikku mõju vaid Eesti Panga määruses kehtestatud stressitud intressimääraga, mida 2024. aasta 1. aprillist alates leevendatakse. Laenuanalüüsil arvesse võetava kliendi sissetuleku arvestamise põhimõtted on pankades erinevad, samuti erinevad elamiskulude arvutamise põhimõtted, mis mõne panga puhul ei ole piisavalt konservatiivsed, jäädes kohati allapoole Eesti elatusmiinimumi taset. Ka laenutoodete hinnastamise meetodikad ei ole pankadel nõuetekohaselt dokumenteeritud. Kokkuvõttes on pankade eluasemelaenuportfellide kvaliteet küll hea ning laenude väljastamise tavad suhteliselt sarnased ja oluliste puudusteta, kuid pankade riskijuhtimine eluasemelaenude väljastamisel vajab parendamist.

Finantsinspeksioon analüüsis pankade allahindluste tegemise põhimõtteid

Finantsinspeksioon hindas pankade allahindluste tegemise põhimõtteid, et tuvastada seal peamised nõrkused ja suunata panku oma tavaid parendama. Analüüsis võrreldi laenude klassifitseerimise põhimõtteid raamatupidamisstandardi IFRS9 rakendamise kontekstis. Uuriti erinevates portfellides tehtud allahindluste osakaale ning allahindluste mudelites kasutatavaid sisendparameetreid.

2022. aasta septembrist 2023. aasta septembrini on Eesti pankade mittetöötavate laenude osakaal veidi kasvanud. Analüüsist selgus, et laenude klassifitseerimise praktikad on pankades erinevad ja vajavad kohati parendamist. Tavade ühtlustamine ja parendamine on oluline sellepärast, et tagada allahindluste piisavus juba enne laenu muutumist mittetöötavaks. Kuna allahindlustel on otsene mõju pankade kasumile, on laenude klassifitseerimise ja allahindluste tegemise tavade parendamine oluline ka selleks, et tagada pankade usaldatavusnormatiivide võrreldavus ja usaldusväärsus. Pangad on võtnud Finantsinspeksiooni tähelepanekud teadmiseks ja asunud oma tavaid parendama.

Finantsinspeksioon hindas pankade mittetöötavate nõuete loovutamise mõju

Finantsinspeksioon hindab igal aastal pankade nõuete loovutamist ja selle mõju pankade laenuportfelli kvaliteedile ning kapitaliseeritusele. Aastatel 2019–2022 loovutatud nõuete maht vähenes ja loovutatud nõuete osakaal laenuportfellist jäi alla 1%. Finantsinspeksiooni hinnangul ei ole mittetöötavate laenude loovutamise mõju omavahenditele 2023. aastal tehtud analüüsile toetudes märkimisväärne.

Finantsinspeksioon kontrollis krediidilepingust tulenevate kohustuste restruktureerimist

Vastutustundliku laenamise põhimõte ei tähenda vaid kohustust hinnata krediidivõimelisust. Krediidiandjad peavad kogu tarbijaga sõlmitud krediidilepingu kehtivuse jooksul tarbija huve ja vajadusi arvestama, et vältida talle tekkida võivat kahju. Finantsinspeksioon analüüsis 2023. aastal, millist mõju on avaldanud kolm aastat tagasi välja antud inspeksiooni märgukiri, mis puudutas krediidilepingust tulenevate kohustuste restruktureerimist krediidivõtjast võlgniku makseraskuste tekkimise korral. Täpsemalt kontrollis Finantsinspeksioon, kuidas neli krediidiandjat restruktureerimismeetmete üle otsustavad ning neid sise-eeskirjades kehtestavad ja rakendavad. Finantsinspeksioon tuvastas, et kõiki märgukirjas välja toodud soovitusi pole arvesse võetud ja juhtis tähelepanu, millises osas kontrollitud krediidiandjate sise-eeskirjad märgukirjas tooduga kooskõlas ei olnud.

Finantsinspeksioon kontrollis krediidi kulukuse määra ülempiirist kinnipidamist

Krediidi kulukuse määra ülempiirist peavad krediidiandjad kinni pidama kogu krediidilepingu kehtivusaja jooksul. Järelevalvelise aruandluse kaudu jõudis Finantsinspeksioonini info, et osa krediidiandjatest pole seda nõuet täitnud. 2023. aasta märtsis andis Finantsinspeksioon välja märgukirja, millega juhtis krediidiandjate tähelepanu sellele, et krediidi kulukuse määra ülempiiri tuleb jälgida iga krediidisumma väljastamisel. Seda tuleb teha ka siis, kui tarbijal on võimalik krediiti korduvalt krediidi ülempiiri ulatuses kasutusse võtta. Märgukirjas tuletati meelde, et krediidiandja ei tohi korduvalt krediiti andes ära kasutada aastaid tagasi kehtinud madalamat krediidi kulukuse määra ülempiiri nõuet.

Finantsinspeksiooni tegevust rahapesu tõkestamise järelevalves tunnustati

2023. aastal jõudsid lõpule mitmed Finantsinspeksiooni rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve efektiivsust mõõtvad rahvusvahelised hindamised. Euroopa Nõukogu eksperdikomitee MONEYVAL avalikustas positiivse hinnangu Eesti, sealhulgas Finantsinspeksiooni tegevusele rahapesu ja terrorismi rahastamise vastases võitluses. Lisaks jagas oma tagasisidet ja soovitusi Finantsinspeksioonile Euroopa Pangandusjärelevalve ning oma analüüsi tulemused Põhja- ja Baltimaade regionaalse rahapesuvastase võitluse hindamisel avaldas ka Rahvusvaheline Valuutafond (IMF). IMF-i analüüs sündis koostöös regiooni riikidega ja keskendus rahavoogudele, rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse järelevalvele ning piiriülestele riskidele ja finantsstabiilsusele. Finantsinspeksiooni järelevalvelist tegevust rahapesu tõkestamisel hindas IMF piisavaks. Finantsinspeksioon võttis rahvusvaheliste organisatsioonide tähelepanekuid arvesse inspeksiooni rahapesu tõkestamise järelevalve süsteemides ja metodoloogiates. Muu hulgas täiustati riskipõhise järelevalve mudelit ja töötati välja uus meetodika finantssektori sektorიაalse riskihinnangu jaoks.

Finantsinspeksioon seiras pankade ja teiste finantsasutuste tegevust finantssanktsioonide kohaldamisel

Finantsinspeksioon jätkas 2023. aastal oma rahapesuriskide mõõtmise masina abil krediidasutuste maksete dünaamika aktiivset jälgimist nii rahapesu tõkestamise kui ka finantssanktsioonide vallas. Finantsinspeksioon suunas operatiivselt krediidasutusi suuremale tähelepanelikkusele piiriüleste maksete vahendamisel selliste riikidega, mille kaudu võib toimuda Ukraina sõjaga seonduvalt kehtestatud rahvusvahelistest finantssanktsioonidest kõrvalehoidmine. Selleks et Euroopa Liidu kehtestatud finantssanktsioonid toimiksid eesmärgipäraselt ning nõrgestaksid Venemaa ja Valgevene tegevust, on endiselt oluline roll finantssektori ettevõtetele tagamaks, et neid ei kasutataks ära sanktsioonidest kõrvalehoidmiseks. Finantsinspeksioon tegi finantssanktsiooni valdkonnas arvukalt järelevalvelisi kontrole.

Finantsinspeksioon tõstis finantsturu teadlikkust rahapesu tõkestamisest ja finantssanktsioonidest

Finantsinspeksioon korraldas 2023. aastal finantssektoris tegutsevatele ettevõtetele ja rahapesu tõkestamisega seotud asutustele kaks rahapesu tõkestamise teemalist foorumit, kus käsitleti riskihinnanguid, uusi regulatsioone ning jagati

häid kogemusi hoolsusmeetmete kohaldamisel. Kaks korda aastas toimuvate foorumite eesmärk on edendada avaliku ja erasektori koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel ning finantssanktsioonide rakendamisel. Lisaks korraldas Finantsinspeksioon 2023. aastal finantssektori ettevõtetele infopäevad, kus andis ülevaate riskikeskkonnast ja inspeksiooni järelevalvelistest tegevustest.

Pangad tõrjusid küberrünnakuid edukalt

Finantsinspeksioon kontrollib pidevalt, et pangad rakendaksid piisavalt meetmeid erinevate IT-intsidentide ärahoidmiseks, sh küberrünnakute tõrjumiseks. Pangad ja makseasutused peavad Finantsinspeksiooni teavitama kõikidest olulistest makseteenustega seotud IT-intsidentidest. 2023. aastal tegid nad seda kokku 25 korral. Küberrünnakute toimumise kohta laekus viis teavitust. Aasta varem teavitati inspeksiooni üheksast küberrünnakust. Pankadele küberrünnakutega märkimisväärseid kahjusid ei tekitatud ja need ei mõjutanud ka oluliselt makseteenuste kättesaadavust. Pangad olid rünnakute tõrjumiseks hästi ette valmistunud.

Finantsinspeksioon kontrollis finantssektoris tegutsevate ettevõtete küberkerksuse taset

Finantssektori turuosaliste küberkerksuse taset kontrollib Finantsinspeksioon regulaarselt kohapealsete kontrollide ja temaatiliste auditite käigus. Mitu kuud väldanud kohapealse kontrolli käigus tuvastatud suurimad süsteemsed puudused IKT toimimises ühes krediidasutuses markeeris Finantsinspeksioon Euroopa Keskpanga vormistatud ettekirjutustega. Töö tuvastatud puuduste kõrvaldamisel jätkub.

Finantsinspeksioon osales rahvusvahelistel küberkaitseõppustel

Finantsinspeksiooni esindajad võtsid 2023. aasta sügisel osa rahvusvahelisest küberkaitseõppusest Northern Bastion, kus harjutati finantssektori vastupanuvõimet rünnakutele. Mängiti läbi pankade toimepidevuse ja kriisihalduse protseduurid ning harjutati koostööd eri asutuste ja riikide vahel. Muu hulgas uuriti ja tuvastati kitsaskohti olukorrale reageerimisel, näiteks mis puudutasid piiriülese teabe jagamist, reageerimise koordineerimist ja vastupidavuse suurendamist. Lisaks küberkaitseõppusele osalesid Finantsinspeksiooni töötajad ühtse järelevalvemehhanismi juhtimisel korraldatud küberharjutuses, mille eesmärk oli testida info- ja teabevahetust riiklike järelevalveasutuste ning ühtse järelevalvemehhanismi vahel süstemaatilise küberründe korral.

Finantsinspeksioon analüüsis ka väikepankade IT-riske ja nende maandamiseks rakendatud meetmeid. Analüüsi käigus võrreldi iga panga tulemusi Eesti pangandussektori keskmisega ning Euroopa pankade sarnaste näitajatega. Eesti väikepankad hindavad IT riskitaset võrreldes Euroopa keskmisega vähesel määral madalamaks, kuid rakendatud meetmeid sama tugevaks.

7 kahjukindlustusandjat

**483
mln
euro**

väärtuses
kindlustuskohustusi

1 mld euro väärtuses varasid

**767
mln
euro**

väärtuses
kindlustusmakseid

2 elukindlustusandjat

**1
mld
euro**

väärtuses
kindlustuskohustusi

1,4 mld euro väärtuses varasid

**332
mln
euro**

väärtuses
kindlustusmakseid

40 kindlustus-
maaklerit

**215
mln
euro**

väärtuses
vahendatud makseid

742 000

sõlmitud
kindlustuslepingut

KINDLUSTUS

Finantsinspeksioon teeb järelevalvet inspeksioonilt tegevusloa saanud kindlustusandjate ja kindlustusvahendajate üle. Finantsinspeksiooni tegevusloaga tegutses Eesti turul kaks elukindlustusandjat ja seitse kahjukindlustusandjat. Lisaks tegutses Eesti turul aasta lõpu seisuga seitse kahjukindlustusandja ja kolm elukindlustusandja filiaali. Finantsinspeksiooni kindlustusvahendajate nimekirja oli kindlustusmaaklerina kantud 40 kindlustusmaaklerit. Samuti tegutses Eestis 2023. aasta lõpu seisuga seitse välisriigi kindlustusmaakleri filiaali. Finantsinspeksioon kustutas 2023. aastal kindlustusvahendajate nimekirjast ühe kindlustusmaakleri ja kandis nimekirja samuti ühe maakleri. Lisaks andis Finantsinspeksioon 2023. aastal loa osutada piiriüleseid teenuseid väljaspool Eestit kahele kindlustusmaaklerile.

Finantsinspeksioon juhtis kindlustusandjate tähelepanu klientide õigustele kahju hüvitamisel

Finantsinspeksioon tuvastas 2023. aastal, et mõni kindlustusandja kasutab omavastutuse määra selleks, et mõjutada kindlustusvõtjat valima kahjustatud vara taastusremondi või asendamise tegijaks kindlustusandja koostööpartnerit. Finantsinspeksioon reageeris sellele märgukirjaga, millega juhiti kindlustusandjate tähelepanu kliendi õigustele kahju hüvitamisel. Täpsemalt juhiti märgukirjas turuosaliste tähelepanu kliendi õiguste tagamisele olukorras, kus klient on kindlustatud eseme taastusremondi tellijaks või asendamisel ostjaks, samuti kliendi õigusele saada kahju hüvitamise protsessis piisavalt teavet remondikalkulatsiooni ja hüvitamisotsuse kohta.

Finantsinspeksioon jälgis kindlustusteenuste osutamist

Finantsinspeksioon kontrollis kahjukindlustusandjate tegevust kahjude käsitlemisel ja hüvitamisel. Kontrolliti sise-eeskirjade olemasolu ja vastavust õigusnormide sätetele, samuti kindlustusandjate tegevust lepingujärgsete kohustuste täitmisel. Finantsinspeksioon tuvastas kahjude käsitlemises ja hüvitamises puudusi ja pärast sellele tähelepanu juhtimist viisid kindlustusandjad oma tegevuse õigusnormidega kooskõlla.

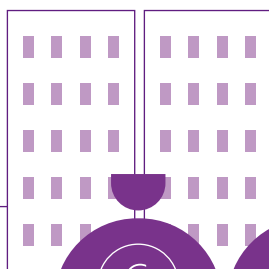
Finantsinspeksioon järgis intressimäärade mõju kindlustusseltside omavahenditele

Euroopa Keskpannga intressimäärad jätkasid 2023. aastal kiiret tõusu. Kuna Eesti kindlustusseltside portfellidest moodustavad suure osa võlakirjad, siis jälgis Finantsinspeksioon intressitõusude mõju Eesti kindlustusseltside omavahendite suurusele. Kindlustusseltsides viidi läbi stressitestid, millega selgitati välja kindlustusseltside portfellide väärtuse kahanemine erinevate intressitõusude puhul. Stressitestidest ilmnas, et kindlustusseltsid on piisavalt hästi kapitaliseeritud, et pidada vastu järgmistele võimalikele intressimäärade tõusudele.

3 e-raha
asutust

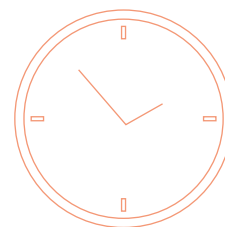
75,4 mln euro

väärtuses varasid

**5
mln
eurot**
aastakasum

16 makse-
asutust

162,4 mln euro

väärtuses varasid

**844 mln
euro**

väärtuses makseid

58 eurot

keskmise
makse suurus

11% omakapitali
tootlus

**7,2
mln
eurot**

aastakasum

E-RAHA JA MAKSETEENUSED

Finantsinspeksioon teeb riiklikku järelevalvet inspeksioonilt tegevusloa saanud e-raha ja makseasutuste üle. 2023. aasta lõpu seisuga oli turul kokku kolm e-raha asutust ja 16 makseasutust, millest neli tegutsesid erandi alusel. Erandi loaga makseasutustele kehtivad leebemad nõuded ja nende teenuste maht on piiratud või osutavad nad üksnes kontoteabe teenust.

Finantsinspeksioon suunas krediidasutuste tegevust seoses põhimakseteenuste osutamisega

Finantsinspeksioon tuvastas regulaarse järelevalvetegevuse käigus, et põhimakseteenuste regulatsiooni kohaldamisel käituvad pangad väga erinevalt. Turu ühtlustamiseks ja pankadele tarbijate õiguste selgitamiseks andis Finantsinspeksioon välja soovitusliku juhendi „Nõuded põhimakseteenuste osutajatele“. Täpsemalt juhiti sellega pankade tähelepanu asjaolule, et tarbijatele põhimaksekontode avamine, avamisest keeldumine või sulgemine peab kõikide pankade jaoks alluma ühtsetele reeglitele ja konto avamisest keelduda või konto sulgeda võib vaid erandjuhul.

Veendumaks, kuidas pangad põhimakseteenuste regulatsiooni rakendavad, tegi Finantsinspeksioon 2023. aastal kaks kohapealset kontrolli, mille tulemusel olulisi puudusi ei tuvastatud.

Samuti tegi Finantsinspeksioon ettepanekuid põhimakseteenuste pakkumist reguleerivate seaduste täiendamiseks. Põhimakseteenustega oli seotud ka Finantsinspeksiooni poolt märgukirja „Sularaha- ja makseautomaatidega seotud tegevuste edasiandmine“ väljaandmine, mille eesmärk on juhtida pankade tähelepanu sellele, et tegevuste edasiandmisel ei tohi sularahaga seotud makseteenuste kättesaadavus klientide jaoks väheneda ja pank vastutab oma teenuste kättesaadavuse tagamise eest alati ise.

Finantsinspeksioon hindas makseasutuste kapitaliseeritust

Finantsinspeksioon analüüsis 2023. aastal makseasutuste kapitaliseeritust, tulubaasi ja klientide varade struktuuri ning jätkas riskantsemate turuosaliste jälgimist järelepärimistega ja tihedamat aruandlust nõudes. Makseasutuste üldine kapitaliseeritus oli aasta lõpu seisuga hea, kõik makseasutused täitsid omavahendite normatiivi.

9 investeerimisühingut

103 mln euro

väärtuses varasid

15 mln eurot

aastakahjum

13 mln eurot

netotulu

-16,8%

omakapitali tootlus

12 fondi-
valitsejat

54 avalikku fondi koos
pensionifondidega

6,1 mld euro

väärtuses varasid

15 mln eurot

aastakasum

5 mld eurot

teise samba varasid

616 mln eurot

kolmanda samba varasid

Hallatavate
varade kogumaht

**8,5 mld
eurot**

sh ka muude teenuste kaudu
hallatavad varad, peale fondide
valitsemise

10 investeerimis-
fondi (avalikku)

480 mln euro

väärtuses varasid

25 101

osakuomanikku

55 börsil kaubeldavat
instrumenti

5 FI kinnitatud
prospekti

1 FI kinnitatud
prospekti lisa

INVESTEERIMINE JA VÄÄRTPABERITURG

Finantsinspeksioon teeb riiklikku järelevalvet inspeksioonilt tegevusloa saanud investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja pensionifondide ning väärtpaberituru üle. Finantsinspeksioon ei tee finantsjärelevalvet registreeringu alusel tegutsevate väikefondi valitsejate üle.

Investeerimise valdkonnas tegutsevad aktiivselt ka krediidasutused, kes pakuvad klientidele nii investeerimistooteid kui ka ligipääsu finantsturgudele. Finantsinspeksiooni järelevalve alla kuuluvaid fondivalitsejaid oli 2023. aasta lõpu seisuga 12, väikefondivalitsejaid 6, fonde 54 ja investeerimisühinguid 9.

Nasdaq Tallinna börsi korraldataval reguleeritud turul ja alternatiivturul First North jälgib Finantsinspeksioon väärtpaberitega kauplemist ja börsiettevõtete teabe avaldamist. 2023. aasta lõpus oli Finantsinspeksiooni järelevalve all kokku 44 börsiemitenti.

Finantsinspeksioon hindas klientide teavitamise nõuete täitmist investeerimisteenuse osutamisel

Finantsteenuste digitaliseerimine on finantsteenuste maastikul levinud suundumus, mistõttu on investorkaitse vaatest muutunud aktuaalseks teemaks ka digitaalne avalikustamine. Finantsinspeksioon viis 2023. aastal läbi kohapealsed kontrollid kolmes investeerimisühingus. Kontrollide eesmärk oli hinnata, kuidas toimub kliendi teavitamine ehk digitaalne avalikustamine *neobroker*-tüüpi investeerimisühingutes, kes osutavad teenuseid peamiselt veebis või mobiilirakenduse kaudu, ning kas investeerimisühingu IT-riski juhtimine ja kontroll on piisavad tagamaks automatiseeritud teenuse korrapärane toimimine. Kontrolli peamine eesmärk oli tagada nii kohalike kui ka piiriüleste klientide huvide kaitse automatiseeritud teenuse osutamisel, maandades kontrolliga võimalikke IT-riske ja tagades, et kliendile tehnilise lahenduse kaudu esitatav teave oleks loetav, õigeaegne, täpne ja täielik. Puudused, mida kontrollide käigus tuvastati, ei olnud märkimisväärsed ja ei vajanud olulist sise-eeskirjade muutmist, kuid sisaldasid mitmeid praktilisi ettepanekuid.

Finantsinspeksioon hindas ESG nõuete täitmist

Mitmed finantsvahendajad pakuvad finantstooteid või -teenuseid, mida nimetatakse vastutustundlikeks ja keskkonnasõbralikeks või mida seostatakse lühendiga ESG (ingl environmental, social, governance). Finantsinspeksioon kontrollis 2023. aastal, kas finantsvahendajad avalikustavad selliste toodete ja teenuste puhul teavet seadusekuulekalt ja kas nad seejuures täidavad ka muid jätkusuutlikkust puudutavaid nõudeid. Hinnati võimalikku rohepesu ja selle ennetamist. Pensionifondivalitsejate tegevuses kontrolliti ja hinnati jätkusuutlike fondide kvalifitseerimise õigsust ja seonduva info avalikustamist. Olulisi puudusi nendes küsimustes Finantsinspeksioon ei tuvastanud.

Finantsinspeksioon testis pensionifondide likviidsust

Arvestades majanduskeskkonna mõju viis Finantsinspeksioon kohustuslikes pensionifondides läbi likviidsusriski analüüsi ja portfelli stressitestid.

Analüüsi ja stressitestide eesmärk oli hinnata majanduskeskkonna halvenemise mõju pensionisüsteemile ja pensionifondide likviidsusele ning testida pensionifondide võimet võtta vajadusel tagasi pensionifondide osakud. Stressitestid näitasid, et kohustuslikud pensionifondid on piisavalt likviidsed, et tagada osakute tagasivõtmine seaduses ettenähtud tähtaega arvestades ka majandusliku olukorra halvenes.

Finantsinspeksioon registreeris aasta jooksul viis väärtpaperite avaliku pakkumise prospekti

Finantsinspeksioon kinnitas 2023. aastal kokku viis väärtpaperite avaliku pakkumise, noteerimise ja kauplemisele võtmise prospekti ning ühe prospekti lisa. Finantsinspeksioonis peab registreerima oma prospekti väärtpaperite avalikuks pakkumiseks Eestis juhul, kui pakkumise maht ületab ühe aasta jooksul kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides kokku viit miljonit eurot. Lisaks on vaja prospekt registreerida väärtpaperite reguleeritud turul kauplemisele võtmiseks. Väärtpaperite pakkumiste puhul oli vaid üks uus aktsiaemitent, teised pakkumised tehti võlakirjade kohta.

Finantsinspeksioonis registreeritud prospekti alusel on võimalik väärtpapereid pakkuda ka mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis. 2023. aastal sooviti ühe avaliku pakkumise puhul pakkuda väärtpapereid lisaks Eestile ka Lätis ja Leedus.

Finantsinspeksioon nõudis emitentidelt aruannete nõuetekohast avalikustamist

Finantsinspeksioon jälgib, et börsiemitendid avalikustaksid oma finantsaruanded õigel ajal ja et aruannete sisu vastaks nõuetele. 2023. aastal kontrollis Finantsinspeksioon kuue emitendi aruannetes alternatiivsete tulemuslikkusnäitajate kohta käiva teabe avalikustamise korrektsust. Kolme emitendi aruannetes viidi läbi põhjalikum kontroll Euroopa ühtse tehnilise formaadi nõuete täitmise üle. Kahe emitendi aruannetes kontrolliti muu kui finantsteabe nõuete täitmist. Kolme emitendi aruannetes kontrolliti rahvusvahelise finantsaruandluse standardi nõuete täitmist, muuhulgas keskenduti kontrollimisel makromajandusliku keskkonna ja kliimaga seotud teemade arvestamise ja avalikustamise nõuetele. Finantsinspeksioon ei tuvastanud selliseid täitmata nõudeid, mis nõuaksid järeltegevusi, kuid juhtis mõne emitendi tähelepanu puudustele, mille puhul soovitas need järgmiste aruannete koostamisel parandada.

Finantsinspeksioon kontrollis kahtlaseid tehinguid väärtpaperiturgudel

Väärtpaperituru seadus paneb Finantsinspeksioonile kohustuse seirata finantsinstrumentidega tehingute tegemist kauplemiskohtades, et avastada ja menetleda võimalikke turukuritarvusi. Lisaks on väärtpaperiturgude liikmetel kohustus teavitada Finantsinspeksiooni kahtlastest tehingutest ja tehingukorraldustest. Eesti väärtpaperituru kutselised osalised esitasid 2023. aastal Finantsinspeksioonile kontrollimiseks 103 teavitust Eesti väärtpaperiturgudel tehtud kahtlaste tehingute ning tehingukorralduste kohta. Lisaks edastasid teiste riikide järelevalveasutused Finantsinspeksioonile 15 kahtlustusteadet.

1310 hoiatusteadet

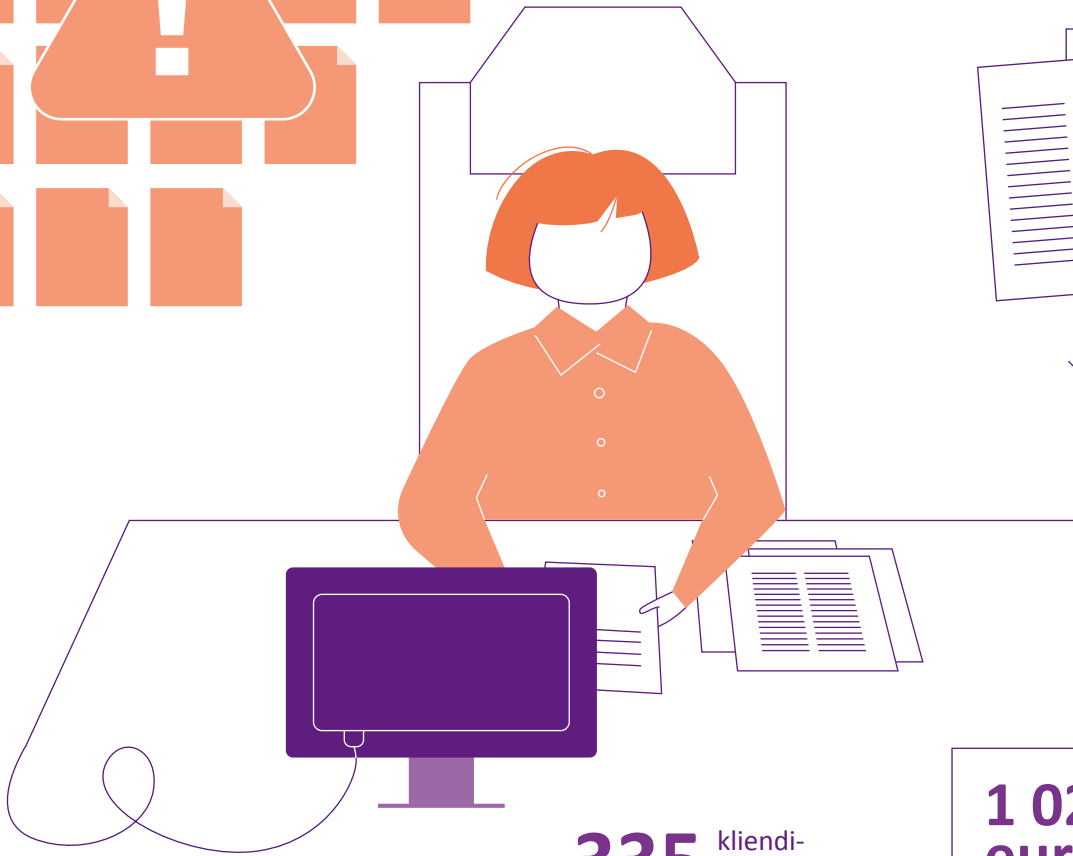

8 väärteo-
menetlust

7 trahviga lõppenud
väärteomenetlust

10
ettekirjutust

335 kliendi-
kaebust

1 025 000
euro
väärtuses
määratud trahve

5 kuriteoteadet

3 lõppenud
kohtuvaidlust

2 alanud
kohtuvaidlust

ÕIGUSKESKKOND

Eesti finantssektori õiguskeskkonna moodustavad riiklikud õigusaktid, Euroopa Liidu otsekohalduvad määrused ja suur hulk nn pehme õiguse õigusakte Euroopa Liidu asutustelt. Kokku on järelevalvevaldkonda kuuluvaid õigusakte üle 700.

Finantsinspeksioon osales üle 50 õigusakti eelnõu väljatöötamisel

Finantssektori valdkonnas toimus 2023. aastal mitmete Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmiseks ja rakendamiseks vajalike eelnõude koostamine ning nende valguses suureneb ka Finantsinspeksiooni järelevalve alla kuuluvate valdkondade ring.

Finantsinspeksioon panustas kogu aasta vältel oluliselt krediidinõu ja -ostjate seaduse eelnõu väljatöötamisele, kuna sellel seadusel on suur mõju Finantsinspeksiooni tegevusele ja finantssektorile. Seadusemuudatus toob Finantsinspeksiooni järelevalve alla uue valdkonna ja uued ettevõtted. Krediidinõu ja -ostjate seaduse eesmärk on reguleerida inkassofirmade ja nendega seotud isikute (nn võlgade ülesostmise finantseerijate) tegevust. Selle seadusega võetakse üle Euroopa Liidu direktiiv, mis reguleerib nende inkassofirmade tegevust, kes tegelevad pangalaenudest tulenevate võlgnevuste sissenõudmise ja ülesostmisega. Eelnõu kohaselt peaks seadus jõustuma 2024. aasta 1. aprillil. Krediiditurul inkassona tegutsevad äriühingud, kes soovivad pärast seaduse jõustumist oma tegevust jätkata, peavad vastavalt eelnõule saama Finantsinspeksioonilt tegevusloa hiljemalt 2024. aasta 31. detsembriks.

2023. aastal jätkus krüptovaraturu seaduse eelnõu koostamine, mille kohta on Finantsinspeksioon Rahandusministeeriumile juba varem esitanud oma seisukohad ja ettepanekud. Euroopa Liidus võeti 2023. aasta 31. mail vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb krüptovaraturge (MiCA määrus). Krüptovaraturu seaduse eelnõuga tagatakse MiCA määruse riigisisene nõuetekohane rakendamine. Täpsemalt reguleerib MiCA määrus nõudeid krüptovaratreenuse osutamisele ja krüptovara pakkumisele või kauplemisele võtmise taotlemisele. Krüptovaraturu seaduse eelnõu kohaselt hakkab krüptovaraturu osaliste üle järelevalvet teostama Finantsinspeksioon. Hetkel kuuluvad virtuaalväringu teenuse pakkujad ehk tulevased krüptovaraturu osalised Rahapesu Andmebüroo järelevalve alla. Sellest tulenevalt suureneb MiCA määruse ja krüptovaraturu seaduse jõustumisel Finantsinspeksiooni halduskoormus ja järelevalve alla kuuluvate ettevõtete arv kasvab oluliselt.

Finantsinspeksioon on korduvalt juhtinud eelnõu koostajate tähelepanu finantsjärelevalve rahastamisega seotud kitsaskohtadele. Finantsinspeksioon on selgitanud, et krüptovaraturu järelevalve teostamiseks peab finantsjärelevalve olema vastava sektori enda poolt tasustatud ning vältida tuleb olukorda, kus need kulud peavad kinni maksma teised finantsjärelevalve subjektid. Järelevalve krüptovaraturu üle peab Finantsinspeksiooni hinnangul olema kulupõhine ning tegevusloa menetlused ja järelevalve peavad olema tasustatud vastava sektori poolt esimesest päevast alates. Lisaks peab rahastus olema piisav, et tagada kvaliteetne järelevalve teostamine. Oluline on ka alustada arutelu, kas ja millises mahus oskusteavet peaks Rahapesu Andmebüroolt tulema Finantsinspeksiooni.

Riigikogu menetlusse jõudis 2023. aastal tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Uue seadusega loodaks kollektiivse esindushagi menetlus, mida on võimalik kasutada juhtudel, kui õigusnormide rikkumine ettevõtja poolt on kahjustanud või võib kahjustada tarbijate või andmesubjektide kollektiivseid huve. Seaduse jõustumisel tekib Finantsinspeksioonil pädevus esindushagide

esitamiseks nii riigisiselt kui ka piiriüleselt tarbijate kollektiivsete huvide kaitseks finantsinstrumentide ja finantsteenuste valdkonnas ehk kõikide Finantsinspeksiooni vastutusvaldkonda kuuluvate õigusaktide rikkumiste korral.

Finantsinspeksioon andis oma panuse ka finantssektori asutustele kohalduvate digitaalse tegevuskerksuse nõuete väljatöötamisse. Eelnõu eesmärk on tagada vastavus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust (DORA määrus) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (DORA direktiiv), nõuetega. Finantssektori jaoks on tegu olulise eelnõuga, sest kehtestatav regulatsioon mõjutab kõiki finantsasutusi. Finantsinspeksiooni hinnangul peaks ta olema asutus, kes teostaks järelevalvet nii DORA määruses kehtestatud IKT-riskide juhtimise nõuete kui ka küberturvalisuse nõuete üle. Ka tänane finantssektori poliitika on kujundatud selliselt, et finantssektori järelevalvealane kompetents on täies mahus antud Finantsinspeksioonile ja DORA eelnõuga on mõistlik seda poliitikat jätkata. Samuti on Finantsinspeksioon teinud oma igapäevase järelevalve käigus IKT-riskide alast järelevalvet DORA määruses nimetatud asutuste üle. Seega ei ole IKT-riskide üle järelevalve teostamine Finantsinspeksiooni jaoks uus ja DORA määruse jõustumisel jätkataks seda, mida Finantsinspeksioon järelevalveasutusena on teinud juba vähemalt kümmekond aastat. DORA eelnõu jõustumine suurendab Riigi Infosüsteemide Ameti ja Finantsinspeksiooni võimalusi koostööd teha.

Finantsinspeksioon jätkas osalemist kriiside lahendamisega seotud tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu ning hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise eelnõude väljatöötamisel. Finantsinspeksiooni soov on luua finantssektorit puudutavas seadusandluses selge ja sektori eripärasid arvesse võttev kriisijuhtimise raamistik.

Finantsinspeksioon tegeles 2023. aastal ka hoiu-laenuühistu seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga, millega muudetakse muuhulgas hoiu-laenuühistud ühistupankadeks. Kuivõrd nimetatud eelnõu hõlmab ka krediitiasutuste seaduses ühistupanga regulatsiooni muutmist, siis on Finantsinspeksioon tuvastanud ühistupankadega seoses eelnõus mitmeid murekohti. Samuti juhtis Finantsinspeksioon tähelepanu asjaolule, et finantsjärelevalve peab olema kulupõhine ja lähtuma eesmärgist, et ühed subjektid ei peaks teisi subsideerima.

2023. aastal tegi Finantsinspeksioon Rahandusministeeriumile ettepanekud Finantsinspeksiooni seaduse § 2 lõikes 2 nimetatud eriseadustes kohapealse kontrolli regulatsiooni muutmiseks, et muuta see kompaktsemaks ja tõhusamaks. Tehtud muudatusettepanekud tooksid kaasa väiksema halduskoormuse nii Finantsinspeksioonile kui ka kontrollitavale subjektile.

Finantsinspeksiooni jaoks lõppes kolm ja algas kaks olulist kohtuvaidlust

Tallinna Ringkonnakohtu 22. novembri otsusega lõppes kohtuvaidlus Finantsinspeksiooni ning GFC Good Finance Company AS-i (GFC, pankrotis), Tiiu Järviste ja Andrii Danchaki vahel. Kohtuotsuse järgi oli Finantsinspeksioonil õigus 2019. aasta 27. mail tunnistada kehtetuks GFC tegevusluba ja sellest otsusest avalikkusele teada anda. Kohus ei nõustunud kaebajate väitega, nagu oleks Finantsinspeksioon tegevusloa kehtetuks tunnistamise järel korraldatud pressikonverentsil esitanud faktivigu ja sellega ettevõttele ning sellega seotud isikutele kahju tekitatud. Kohus jättis rahuldamata ka Finantsinspeksiooni vastu esitatud suured kahjunõuded.

Tallinna Halduskohus jättis 15. detsembri otsusega rahuldamata TAG Funds Management OÜ kaebuse, millega äriühing soovis Finantsinspeksiooni 2023. aasta

maikuu tehtud otsuse tühistamist ja enda väikesemahulise alternatiivfondi valitsejana turuosaliste registrisse kandmist. Kohtuotsuse kohaselt oli Finantsinspeksioonil õigus jätta registreerimistaotlus rahuldamata.

2023. aastal algas Finantsinspeksiooni jaoks kaks kohtuvaidlust. Kaebuse esitasid AB Kreditex AS ja Ühisraha OÜ. Mõlemad vaidlused on seotud Finantsinspeksiooni 2023. aasta 31. oktoobri otsustega, millega tunnistati kehtetuks AB Kreditex AS-i krediidiandja ja hüpoteekkrediidiandja (koos õigusega osutada nõustamisteenust) ning Ühisraha OÜ krediidivahendaja ja hüpoteekkrediidivahendaja tegevusload. Kaebajad taotleavad Finantsinspeksiooni otsuste tühistamist.

Finantsinspeksioon määras üle miljoni euro väärtuses trahve

2023. aastal viis Finantsinspeksioon lõpule kaheksa väärteomenetlust, mida on eelneva aastaga võrreldes kuue võrra rohkem. Lõpule viidud menetlustest viis puudutasid krediidiasutuste tegevust, kaks krediidiandjaid ja üks menetlus ühe krediidiasutuse emaaettevõtjat. Kaheksast menetluses olnust seitse lõppesid rahatrahviga, ühe menetluse otsustas Finantsinspeksioon karistusotsust tegemata otstarbekuse kaalutlusel lõpetada.

Lisaks lõppenud menetlustele jätkuvad 2024. aastal menetlused nelja isiku suhtes. Nendest üks puudutab krediidiasutust, üks tegevusloaga fondivalitsejat, üks krediidiandjat ja üks Eestis erandi alusel tegutsevat krediidiandjat. 10 väiksema rikkumise puhul piirdus Finantsinspeksioon 2023. aastal isiku kirjaliku hoiatamisega. Valdavalt oli tegemist turukuritarvitustega.

Kuriteokaebusi esitas Finantsinspeksioon prokuratuurile 2023. aastal kokku viis (2022. aastal neli). Neli kaebust puudutasid tegevusloata tegutsenud ettevõtteid ja üks turukuritarvitust.

2023. aastal lõpule viidud väärteomenetluste raames määras Finantsinspeksioon kokku 1 025 000 euro ulatuses rahatrahve. Nendest suurim trahv kokku summas 900 000 eurot määrati rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete rikkumise eest.

Finantsinspeksioon suunas ettekirjutustega finantsvahendajaid

Finantsturul tegutsevate ettevõtete suunamiseks tegi Finantsinspeksioon 2023. aastal 10 ettekirjutust. Kaks krediidiasutust said ettekirjutuse sellepärast, et Finantsinspeksioon tuvastas kohapealse kontrolli käigus puudused krediidiasutuse üldjuhtimise korralduses, vastavuskontrolli funktsiooni toimimises, IT-, krediidi- ja likviidsusriski juhtimises ning aruandluse õigsuse tagamises. Samuti ei vastanud panga mitmed sise-eeskirjad nõuetele ja alati ei järgitud olemasolevaid sise-eeskirju. Üks pank sai ettekirjutuse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuete täitmise eiramise tõttu korrespondentteenuste osutamisel. Ettekirjutused said ka neli krediidiandjat, kellel esinesid minetused tarbijate krediidivõimelisuse hindamises ja tarbijakrediidi andmist puudutavates sise-eeskirjades. Kahte turuosalist kohustati ettekirjutusega viivitamatult avaldama majandusaasta aruanne.

FINANTSINSPEKTSIOON KRIISILAHENDAJANA

Finantsinspeksiooni üks eesmärk on vältida pankade võimalikust maksejõuetusest tulenevat mõju finantsstabiilsusele ning kaitsta avaliku sektori, hoiustajate, investorite ja teiste klientide vahendeid.

2023. aastal täiendas ja ajakohastas Finantsinspeksioon Eestis tegutsevate süsteemselt oluliste pankade kriisilahenduskavasid koos sobiliku omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudega. Finantsinspeksioon tegi selleks rahvusvahelist koostööd nii teiste riikide kriisilahendusametite kui ka järelevalveasutustega, osaledes kriisilahenduskollegiumides ning kriisilahendusmeeskonna töödes. Lisaks jätkas Finantsinspeksioon kõigi Eestis tegutsevate vähemoluliste pankade kriisilahenduskavade täiendamist ja ajakohastamist ning omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude seadmist.

Finantsinspeksioon panustas 2023. aastal Põhja- ja Baltimaade finantskriisiharjutuse ettevalmistamisse, mis on plaanis korraldada 2024. aasta kolmandas kvartalis. Harjutuse peamine eesmärk on hinnata Põhja- ja Baltimaade asutuste kriisihaldusvõimet ja oskust teha piirkondlikku koostööd.

Euroopa Komisjon rahuldab Finantsinspeksiooni taotluse finantseerida siseriikliku kriisilahendamise käsiraamatu koostamist. Euroopa Komisjoni korraldatud hanke tulemusena koostab nimetatud käsiraamatu audiitorfirma Deloitte.

Jätkus koostöö Tagatisfondi ja Finantsinspeksiooni vahel

Finantsinspeksiooni ja Tagatisfondi koostöökokkuleppe alusel toetas Finantsinspeksioon Tagatisfondi tegevust. Muu hulgas tehti koostööd osafondide osamaksete alusandmete kogumisel, osafondide mahuprognoside tegemisel, Tagatisfondi nõukogu otsuste koostamisel ja Tagatisfondi sise-eeskirjade kaasajastamisel. Lisaks aitas Finantsinspeksioon Tagatisfondil läbi viia stressiteste, millega kontrollitakse pankade valmisolekut edastada Tagatisfondile hoiuste hüvitamiseks vajalikke andmeid.

Ühtsesse kriisilahendusfondi koguti Euroopas 2023. aastal ligi 12 miljardit eurot

Kriisilahendamise rahastamiseks on Tagatisfondi juurde loodud kriisilahenduse osafond, kuhu Eestis tegutsevad pangad teevad regulaarseid sissemaksid. Tagatisfond kannab maksed Euroopa tasandil loodud ühtsesse kriisilahendusfondi, mida haldab ühtne kriisilahendusnõukogu.

Ühtsesse kriisilahendusfondi koguti 2023. aastal 2777 Euroopa pangalt ja investeerimisühingult ligi 11,7 miljardit eurot. Eesti pankade ja investeerimisühingute maksed olid sellest summast 0,113%. Fondi koguti osamakseid kaheksandat aastat järjest. 2023. aasta lõpuks oli sinna kriisilahendamise rahastamiseks kogunenud 77,5 miljardit eurot. 2023. aasta lõpuks plaaniti ühtsesse kriisilahendusfondi koguda vähemalt 1% tagatud hoiuste mahust, mida hoitakse pangandusliitu kuuluvate liikmesriikide keskpankades.

TARBIJAD

Finantsjärelevalve eesmärkide saavutamiseks suurendab Finantsinspeksioon elanike teadlikkust finantsteenustest ja -toodetest. Finantsinspeksiooni tarbijaveebist saab erapooletut infot enimlevinud finantsteenuste kohta. Lisaks saavad inimesed järelevalveasutuse kodulehelt kontrollida, kas finantssektoris tegutseval ettevõttel on olemas vajalik tegevusluba või on tema tegevuse kohta tehtud hoopis hoiatusi. Rahatarkuse jagamisel pöörab Finantsinspeksioon kõige rohkem tähelepanu noortele, pensionäridele ja võlanõustajatele, kuna need on inspeksiooni strateegia järgi peamised sihtgrupid rahatarkuse jagamisel.

Finantsteenuste pakkujate peale kaevati 389 korral

Finantsinspeksioonile esitatud kaebuste arv 2023. aastal kasvas. Kui 2022. aastal esitasid tarbijad Finantsinspeksioonile 335 kaebust, siis 2023. aastal oli pöördumisi 389. Nii nagu eelmisel aastal, oli üle 70% kaebustest seotud makse- ja krediiditeenustega. Suur osa makseteenuste kohta esitatud kaebustest oli seotud maksekonto avamisest keeldumise ja sulgemisega, samuti oli mitmetel juhtudel probleeme maksete teostamisega.

Seadusest tulenevalt puudub Finantsinspeksioonil kaebuste lahendamise õigus, seega ei anna inspeksioon konkreetsete juhtumite kohta hinnanguid järelevalve all oleva ettevõtte tegevuse õiguspärasusele ega lahenda vaidlusi sisuliselt. Kui tarbija siiski pöördub Finantsinspeksiooni poole, võib inspeksioon esitada kaebuse alusel teenusepakkujale järelepärimise, et saada selgitusi ja kontrollida, kas teenusepakkuja tegevus üldiselt vastab seadusele. Kaebuste käsitlemise peamine eesmärk on koguda teavet riskikeskkonna kohta ning sellele tuginevate järelevalvetoimingutega suunata ja kontrollida finantsvahendajaid.

Finantsinspeksioon aitab finantsteenuste tarbijatel kaitsta end pettuste eest

Finantsinspeksioon avaldas 2023. aastal kokku 1310 hoiatusteadet, mida on 300 võrra vähem kui 2022. aastal. 2023. aasta hoiatusteadetest seitse koostati ja avaldati Finantsinspeksiooni algatusel. Tegevusloata ettevõtete kohta info levitamisel teevad Euroopa järelevalveasutused koostööd, avaldades hoiatusi ka teiste riikide ettevõtete kohta. Inimene saab enne finantsteenuse tarbimist kontrollida Finantsinspeksiooni veebilehelt, kas finantsteenuste pakkujal on Eestis teenuse osutamiseks vajalik tegevusluba. Samuti saab sealt kontrollida, kas pakkuja kohta on avaldatud hoiatusteadet.

Finantsinspeksioon keskendus rahatarkuse jagamisel noortele, võlanõustajatele ja pensionäridele

Finantsvahendajad toovad pidevalt turule uusi tooteid ja teenuseid või lisavad olemasolevatele pakumistele täiendavaid võimalusi. Selleks et Eesti elanike finantskirjaoskuse parandamisele kaasa aidata, on Finantsinspeksioon loonud tarbijaveebi minuraha.ee. Sealt leiab erapooletut teavet turul pakutavate finantsteenuste ja -toodete kohta. Õpetajatele on tarbijaveebis praktilisi abivahendeid koolitundide läbiviimiseks ja võlanõustajatele materjali võlgnike

abistamiseks. Tarbijaveebi tekste täiendatakse pidevalt, sisu loomisesse on kaasatud ka Finantsinspeksiooni partnerasutused.

Spetsiaalsed rahatarkuse projektid on Finantsinspeksioonil ka noortele, pensionäridele ja võlanõustajatele, kes on inspeksiooni peamised sihtgrupid rahatarkuse jagamisel. Õpetajatele ja võlanõustajatele korraldab Finantsinspeksioon regulaarselt seminare, noortele peredele rahatarkuse perepäevi ja alates 2023. aastast ka rahateemalisi väitlusüritusi. Noorteni jõudmiseks avaldab Finantsinspeksioon pidevalt artikleid noortefoortaaalis Teeviit, koostab õpetajatele tundides kasutamiseks õppematerjali ja varustab kooliraamatukogusid rahatarkuse teemaliste raamatutega. Samuti osales Finantsinspeksioon märtsis rahatarkuse kuu raames noortele mõeldud rahatarkuse konverentsi ja teiste sündmuste korraldamises. Pensionärideni jõudmiseks tehakse koostööd erinevate meediaväljaannetega.

Finantsinspeksiooni rahatarkuse näitus osutus väga populaarseks

Finantsinspeksioon ja noortefoortaal Teeviit korraldasid 2023. aasta kevadel 1.–12. klassi lastele rahatarkuse koomiksite konkursi „Raharöövlid“, kuhu laekus ligi tuhat tööd. Parimatest koomiksitest valmis rändnäitus, mida koolid said kaheks kuni neljaks nädalaks broneerida. Näitusega käivad kaasas lõbusaid ülesandeid sisaldavad töölehed. Lisaks korraldab Finantsinspeksioon koolides koos rändnäituse avamisega ka rahatarkuse loenguid ja kutsub finantssektoris levivatest petuskeemidest kõnelema veebipolitseinikke. Rändnäitus osutus nii populaarseks, et koolid on selle broneerinud kaheks õppeaastaks ette. Suvevaheajal külastab rändnäitus noortekeskusi üle Eesti.

FINANTSINSPEKTSIOONI TULUD JA KULUD

tuhandetes eurodes

TULUD	2023	2022	LISA
Järelevalvetasud	11 013	10 414	3
Muud tulud	183	165	4
Kokku tegevustulud	11 196	10 579	
KULUD			
Tööjõukulud	8 257	7 347	5
Mitmesugused tegevuskulud	3 177	2 691	6
Kokku tegevuskulud	11 434	10 038	
Põhitegevuse tulem	-238	541	
Intressitulu	430	-17	7
Aruandeaasta tulem	192	524	

LISAD

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Finantsinspeksiooni tulude-kulude aastaaruande koostamisel on lähtutud Finantsinspeksiooni seadusest ja käesolevas lisa 1 nimetatud arvestuspõhimõtetest. Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse printsiibi alusel nende toimumise momendil. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele väeringule.

Raha ja rahalähendid

Raha ja selle lähenditena kajastatakse bilansis arvelduskonto jääki Eesti Pangas.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuetena kajastatakse järelevalvesubjektidele esitatud nõudeid tasuda järelevalvetasu Finantsinspeksiooni seaduses kehtestatud tähtajaks. Bilansikirjel „Järelevalvetasude nõuded“ kajastatakse Finantsinspeksioonile laekumata järelevalvetasu ettemaksed ning „Tulevaste perioodide tulud“ kajastatakse järelevalvetasude saadud ettemaksed. Nõuded ja ettemaksed kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Nõuded ja ettemaksed liigitatakse lühiajaliseks, kui nende laekumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast.

Võlad ja ettemaksed

Võlad ja ettemaksed kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Võlad ja ettemaksed liigitatakse lühiajaliseks, kui nende tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast.

Tulud

Finantsinspeksiooni tegevust rahastatakse peamiselt finantsjärelevalve subjektide tasutavast Finantsinspeksiooni seadusega sätestatud kohustuslikust maksest (järelevalvetasu) ja menetlustasudest. Järelevalvetasu koosneb kahest komponendist: kapitaliosast, milleks on summa, mis sõltuvalt järelevalvesubjekti liigist võrdub ühe protsendiga järelevalvesubjekti kapitalinõudest, näiteks minimaalsest neto-omavahendite,

miinimumkapitalinõude alammäärast, kõrgeimast minimaalse omakapitali või aktsia-, osa-, või algkapitali summast vmt; ja mahuosast, milleks on summa, mis võrdub rahandusministri poolt Finantsinspeksiooni nõukogu ettepanekul iga-aastaselt kehtestatud protsendi määraga sõltuvalt järelevalvesubjekti liigist kas selle varast, brutokindlustusmaksetest, vahendustasude kogusummast, tarbimiskrediidi jäägist või muust tasude arvestamise alusest konkreetse järelevalvesubjekti liigi puhul. Finantsinspeksiooni seaduse järgi arvutatakse järelevalvetasu ettemakse järelevalvesubjekti vara aritmeetilise keskmise alusel, mis valdavalt määratakse olulises osas subjektide puhul Finantsinspeksioonile esitatud bilansi andmetel eelarve otsustamise aastale eelneva aasta 31. detsembri ning jooksva aasta 31. märtsi ja 30. juuni seisuga (mahuosa lõppmakse vastavalt eelmise aasta 31. märtsi, 30. juuni, 30. septembri ja 31. detsembri seisuga andmete alusel). Järelevalvetasu kapitaliosa ja mahuosa ettemakse tasutakse Finantsinspeksioonile eelarveaastale eelneva aasta 31. detsembriks. Mahuosa lõppmakse tasutakse eelarveaasta 1. septembriks. Eelarveaasta jooksul lisanduvad järelevalvesubjektid tasuvad järelevalvetasu ainult kapitaliosa seaduses sätestatud ulatuses 30 päeva jooksul arvates tegutsemise õiguse tekkimisest.

Finantsinspeksiooni tulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest. Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasest väärtuses.

Kulud

Finantsinspeksiooni kulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha tasumisest. Kulude kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist, st kulusid kajastatakse samas perioodis, kui kajastatakse nendega seotud tulusid.

Kasutusrendid

Kasutusrendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved ei ole üle kandunud rentnikule. Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tulude-kulude aruandes kuluna.

Maksustamine

Eesti Panga seaduse järgi ei maksa Finantsinspeksioon tulumaksu, v.a erisoodustustelt tasutav tulumaks. Käibemaksuseaduse § 21 tulenevalt oli Finantsinspeksioon registreeritud piiratud käibemaksukohuslaseks kuni 30.06.2022 ja arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Liidu siseselt soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt. Alates 01.07.2022 on Finantsinspeksioon käibemaksukohustuslane.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Varade ja kohustuste positsioone korrigeeritakse sündmuste korral, mis ilmnisid bilansipäeva ja aruande koostamispäeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega ja/või mõjutavad oluliselt varade ja kohustuste olukorda bilansipäeval. Olulised bilansipäevajärgsed sündmused, mis ei mõjuta varade ega kohustuste olukorda bilansipäeval, avaldatakse aastaaruande lisa.

LISA 2 Bilanss

tuhandetes eurodes

	31.12.2023	31.12.2022	LISA
VARAD			
Käibevarad			
Raha	20 175	18 920	
Nõuded ja ettemaksed	2 021	434	8
Kokku käibevarad	22 196	19 354	
KOKKU VARAD	22 196	19 354	
KOHUSTISED JA NETOVARA			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksed	15 882	13 232	9
Kokku lühiajalised kohustised	15 882	13 232	
KOKKU KOHUSTISED	15 882	13 232	
NETOVARA			
Reserv	6 122	5 598	
Aruandeaasta tulem	192	524	
KOKKU NETOVARA	6 314	6 122	

LISA 3 Järelevalvetasud

tuhandetes eurodes ja mahuosa määrad protsentides

	Järelevalvetasud 2023	Järelevalvetasud 2022	Järelevalvetasumahuosa määr 2023 (%)	Järelevalvetasumahuosa määr 2022 (%)
Krediidiasutused	7 624	7 263	0,0147	0,0147
Kahjukindlustusandjad	1 046	914	0,097	0,097
Fondivalitsejad	609	665	0,0013/0,0095/ 0,013	0,0013/0,0095/ 0,013
Elukindlustusandjad	511	535	0,023	0,023
Krediidiandjad	355	224	0,15	0,1
Kindlustusmaaklerid	233	199	0,92	0,92
Investeeringisühingud	274	274	0,23	0,23
Makseasutused	173	154	0,019/0,5	0,019/0,5
Krediitvahendajad	21	18	0,1	0,1
Pensioniregistri pidaja Reguleeritud väärtpaberiturukorraldaja	23	26	0,5	0,5
E-raha asutused	124	135	0,17	0,17
Pandikirju emiteerinud krediidiasutused	20	7	0,001	0,001
Ühisrahastusteenuse osutajad	0	0	0,019	
Kokku	11 013	10 414		

LISA 4 Muud tulud

tuhandetes eurodes

	2023	2022
Menetlustasud	30	30
Muud tulud	153	135
Kokku	183	165

Vastavalt Finantsinspeksiooni seadusele tasub füüsiline isik, juriidiline isik või välismaa äriühingu filiaal, kes taotleb Finantsinspeksioonilt taotluse läbivaatamist või toimingute sooritamist, Finantsinspeksioonile menetlustasu.

Muude tulude all kajastatakse vastavalt Finantsinspeksiooni ja Tagatisefondi vahel sõlmitud koostöökokkuleppele Tagatisefondi poolt tasutavat teenustasu.

LISA 5 Tööjõukulud

tuhandetes eurodes

	2023	2022
Palgakulu	5 897	5 244
Sotsiaalmaksud	2 018	1 787
Nõukogu tasud	87	78
Tagatiseid ja soodustused	176	141
Kultuur ja sport	79	97
Kokku	8 257	7 347

Palgakulus sisalduvad töötasud, lisatasud, juhatuse liikmete töötasud, lahkumishüvitised ja puhkusetasud. Finantsinspeksiooni töötaja keskmine töötasu 2023. aastal oli 3 567 eurot kuus (2022. aastal: 3 243 eurot kuus).

2023. aastal oli Finantsinspeksiooni nõukogu ja juhatuse liikmetele välja makstud tasu kogusuurus 510 458 eurot (2022. aastal: 494 571 eurot). Töötajatele makstud tulemustasud kokku moodustasid 7,97% tööjõukulust (2022. aastal: 7,4%). Töötajate arv (sh juhatuse liikmed) 31.12.2023 seisuga oli 122 (31.12.2022: 117).

Tagatiseid ja soodustused on sünnitoetus, erakorraline toetus ja töötajate tervishoiu tagamise ning sportimisega seotud kulutused. Samuti kajastatakse antud kulukirjel Finantsinspeksiooni töötajatele osaluspensioni maksete kompenseerimist 1/3 ulatuses, kuid mitte rohkem kui 10% osaleja aasta brutopalgast.

Kultuuri ja spordi kirjel kajastatakse Finantsinspeksiooni töötajate ürituste kulu.

LISA 6 Mitmesugused tegevuskulud

tuhandetes eurodes

	2023	2022
Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks	1 052	1 000
Kinnisvara rent	428	366
IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus	1 008	791
Töölähetus	151	69
Bürookulu	168	112
Kommunikatsioonikulu	38	83
Koolituskulu	65	55
Raamatupidamise teenus	82	67
Õigusabi ja konsultatsioonid	14	5
Teabeagentuurid	32	31
Personalitöö	30	18
Põhivara rendikulu	94	81
Audiitorkontrolli kulu	15	13
Kokku	3 177	2 691

Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksudena kajastatakse Finantsinspeksiooni poolt järgmistele rahvusvahelistele organisatsioonidele tasutud liikmemakse: ESMA, EIOPA, EBA, IAIS, BSCEE ja IOSCO.

Lisaks hõlmavad mitmesugused tegevuskulud kulusid Eesti Panga osutatavate teenuste eest, mis on kokku lepitud Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni vahel 2020. aastal sõlmitud koostööprotokollis. Nimetatud teenused on lahti kirjeldatud allpool.

Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangale tasutavat büroopinna rendikulu ning Eesti Pangalt ostetud kinnisvarahalduse kompleksteenust.

IT infrastruktuur, tarkvara ja arendus kajastab Eesti Pangalt ostetud infotehnoloogia teenust arvestusliku kuluga 4143 eurot ühe kasutaja kohta aastas ning Finantsinspeksiooni IT infrastruktuuri ja arendusprojekte.

Raamatupidamiskulu on Eesti Pangalt ostetava kuluarvestuse, osalise juhtimisarvestuse, töötasu arvestuse, laenuarvestuse, maksete ja arvelduste teostamise kulu.

Põhivara rendikulu hõlmab Finantsinspeksiooni makstud renti Eesti Pangale, mis arvestatakse Finantsinspeksiooni kasutuses oleva põhivara, st IT riist- ja tarkvara ning inventari kohta aasta baasil. Rendi suurus võrdub Eesti Panga vastava põhivara amortisatsioonikuluga.

LISA 7 Finantstulud ja -kulud

tuhandetes eurodes

	2023	2022
Intressitulu	430	35
Intressikulu	0	52
Kokku	430	-17

Finantstulude ja -kulude kirje koosneb intressitulust ja -kulust Eesti Pangas hoitavatel vahenditel. Alates 3.01.2022 kuni 30.04.2023 kohaldati Finantsinspeksiooni Eesti Pangas hoitavate vahendite intressiarvestuses turuintressimäära €STR (varem EONIA turuintressimäär). Alates 01.05.2023 kohaldatakse Finantsinspeksiooni Eesti Pangas hoitavatele vahenditele euro lühiajalist intressimäära (€STR) miinus 20 baaspunkti.

LISA 8 Nõuded ja ettemaksed

tuhandetes eurodes

	31.12.2023	31.12.2022
Järelevalvetasu nõuded	1 825	352
Tulevaste perioodide kulud	156	82
Viitlaekumised	40	0
Nõuded ja ettemaksed kokku	2 021	434

Järelevalvetasu nõuded sisaldavad järelevalvesubjektide poolt tasutavaid 2024. a järelevalvetasu ettemakseid.

Tulevaste perioodide kulude all on kajastatud arved, mille kulud on tulevastes perioodides. Selle alla kuuluvad nii tasutud arved kui ka tasumata arved (maksetähtaeg ei ole veel saabunud), mis on kuni tasumiseni kajastatud ka mitmesuguste võlgade kirjel.

Viitlaekumiste all kajastatakse arvelduskonto jäägilt kalendrikuu jooksul teenitud intressi.

LISA 9 Võlad ja ettemaksud

tuhandetes eurodes

	31.12.2023	31.12.2022
Võlad töövõtjale	431	362
Mitmesugused võlad	2 512	2 062
Tulevaste perioodide tulud	12 926	10 807
Viitvõlg	0	1
Eraldis võimalikele tulevastele kohustustele	13	0
Võlad ja ettemaksud kokku	15 882	13 232

Võlad töövõtjale sisaldab puhkusereservi. Puhkusereserv kajastab Finantsinspeksiooni arvestuslikku puhkusereservi töötajate kasutamata puhkuste osas.

Mitmesugused võlad sisaldavad Eesti Panga poolt 2023. aastal kaetud Finantsinspeksiooni kulusid, mille Finantsinspeksioon kompenseerib Eesti Pangale 2024. aastal.

Tulevaste perioodide tulude all on kajastatud 2024. aasta järelevalvetasude ettemakseid.

Eraldis võimalikele tulevastele kohustustele sisaldab 2023. a kulusid, mille kohta ei ole aruande koostamise ajaks arveid saabunud.

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Finantsinspeksiooni nõukogule

Arvamus

Oleme auditeerinud Finantsinspeksiooni majandusaasta aruannet, mis sisaldab Finantsinspeksiooni 31. detsembril 2023 lõppenud aasta tulude-kulude aruannet ja aastaaruande lisasid, mis hõlmavad bilanssi ning aastaaruande koostamisel kasutatud peamiste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab kaasnev Finantsinspeksiooni tulude-kulude aruanne kõigis olulistest osades õiglaselt Finantsinspeksiooni 31. detsembril 2023 lõppenud aasta finantstulemust, mis on kooskõlas Finantsinspeksiooni seaduse ning lisas 1 nimetatud arvestuspõhimõtetega.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses tulude-kulude aastaaruande auditiga“. Me oleme Finantsinspeksioonist sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestusekspertide rahvusvahelise eetikakoodeksi (sh rahvusvaheliste sõltumatuse standardite) (edaspidi: IESBA koodeks) ja Eestis finantsaruannete auditi läbiviimisel asjassepuutuvate eetikanõuete, mis meile rakenduvad, ning oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nendele nõuetele ja IESBA koodeksile.

Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab 2023. aasta aruandes esitatud peatükke, kuid ei hõlma tulude-kulude aastaaruannet ega meie asjaomast vandeauditori aruannet.

Meie arvamus tulude-kulude aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses meie tulude-kulude aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon oluliselt lahknub tulude-kulude aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma. Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused tulude-kulude aastaaruande osas

Juhtkond vastutab tulude-kulude aastaaruande koostamise ning õiglase esitamise eest kooskõlas Finantsinspeksiooni seaduse ning tulude-kulude aastaaruandes esitatud arvestuspõhimõtetega ja sellise sisekontrollisüsteemi eest nagu juhtkond peab vajalikuks, võimaldamaks tulude-kulude aastaaruande korrektset koostamist ja esitamist ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta.

Tulude-kulude aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama Finantsinspeksiooni suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas Finantsinspeksiooni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Finantsinspeksiooni raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

**Building a better
working world**

Vandeauditori kohustused seoses tulude-kulude aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas tulude-kulude aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad tulude-kulude aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvahelistele auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- ▶ teeme kindlaks ja hindame tulude-kulude aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, väaresitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- ▶ omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamiseks Finantsinspeksiooni sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- ▶ hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- ▶ teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Finantsinspeksiooni suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu tulude-kulude aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeauditori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada Finantsinspeksiooni suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- ▶ hindame tulude-kulude aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas tulude-kulude aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mis tahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

Tallinn, 15. märts 2024

/allkirjastatud digitaalselt/

Olesia Abramova
Vandeauditori number 561
Ernst & Young Baltic AS
Audiitorettevõtja tegevusloa number 58
Rävala pst 4, 10143 Tallinn

SISEAUDIITORI TEGEVUS

Siseaudiitori hinnangul täideti Finantsinspektsiooni nõukogu ja juhatuse otsuseid 2023. aastal hästi. Juhtimis- ja kontrollisüsteem toimis olulises ulatuses põhjendatud ootuste kohaselt.

Siseaudiitori hinnangul suhtusid Finantsinspektsiooni töötajad huvide konflikti ennetamise küllaldase vastutustundega ja huvide konflikti ennetamise meetmed toimisid inspektsioonis seaduses sätestatud nõuete kohaselt.

Siseaudiitor tegutses 2023. aastal riski-, vastavus- ja ülevaatepõhiselt. Siseaudiitor oli oma tegevuse ulatuse kavandamisel, ametiülesannete täitmisel ja töö korraldamisel sõltumatu ning tulemustest teavitamisel erapooletu ja objektiivne. Nõukogu ja juhatus eraldasid siseauditi toimimiseks 2023. aastal küllaldase ressursi.

Oma tegevuses järgis siseaudiitor Rahvusvahelise Siseaudiitorite Instituudi eetikakoodeksit, kutsestandardeid ja tegevuse põhialuseid ning Euroopa Keskpankade Süsteemi siseauditi põhimääruse ja käsiraamatu nõudeid. Siseaudiitori poolt võtmeindikaatorite põhjal kujundatud hinnangu kohaselt on siseaudit toimunud kooskõlas põhjendatud ootusega ja standarditega nõutava kvaliteeditasemega.

Raivo Linnas, PhD
siseaudiitor
/allkirjastatud digitaalselt/

JUHATUSE KINNITUS

Tallinn, 15.03.2024

Aastaruande koostas Finantsinspeksiooni juhatus ja see on esitatud kinnitamiseks Finantsinspeksiooni nõukogule. Aastaruanne esitatakse Riigikogule. Aastaruanne sisaldab Finantsinspeksiooni tegevuse ülevaadet, sh

- tulude-kulude aastaruannet
- bilanssi
- audiitori aruannet

Finantsinspeksiooni juhatus kinnitab, et Finantsinspeksiooni tulude-kulude aastaruanne on vastavuses Finantsinspeksiooni seaduse ja rakendatud arvestuspõhimõtetega.

Kilvar Kessler

/allkirjastatud
digitaalselt/

Andres Kurgpõld

/allkirjastatud
digitaalselt/

Andre Nõmm

/allkirjastatud
digitaalselt/

Siim Tammer

/allkirjastatud
digitaalselt/

TABELID

1. SUUNISED JA MÄRGUKIRJAD

1.1. Suunised

Suunis	Juhatuse otsuse kuupäev
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised, millega muudetakse suuniseid EBA/GL/2020/14 süsteemse tähtsuse näitajate täpsustamise ja avalikustamise kohta“ (EBA/GL/2022/12) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	02.01.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised tasustamistavade, soolise palgalõhe ja heakskiidetud suuremate suhtarvude võrdlusuuringute kohta vastavalt direktiivile 2013/36/EL“ (EBA/GL/2022/06) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	09.01.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised tasustamistavade ja soolise palgalõhe võrdlusuuringute kohta vastavalt direktiivile (EL) 2019/2034“ (EBA/GL/2022/07) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	09.01.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning järelevalvelise stressitestimise ühiste menetluste ja meetodikate kohta“ (EBA/GL/2022/03) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	16.01.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse suuniste EBA/GL/2022/10 „Suunised investeerimisühingute likviidsusnõuetest vabastamise kriteeriumide kohta vastavalt määruse (EL) 2019/2033 artikli 43 lõikele 4“ väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	16.01.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised, millega muudetakse suuniseid EBA/GL/2018/10 viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete avalikustamise kohta“ (EBA/GL/2022/13) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	23.01.2023
Finantsinspeksiooni järelevalvepoliitika ühisrahastusteenuse osutamisele soovitusliku juhendi muutmine	06.02.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised ülekantavuse kohta, et täiendada kriisilahenduskõlblikkuse hindamist ülekandestrategieate jaoks (EBA/GL/2022/11)“ väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	13.03.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised direktiivi 2013/36/EL artikli 84 lõike 6 alusel väljastatud suunised, millega määratakse kindlaks kriteeriumid intressimäärade võimalikust muutumisest tulenevate riskide kindlakstegemiseks, hindamiseks, juhtimiseks ja maandamiseks ning krediitiasutuste ja investeerimisühingute kauplemisportfellivälise tegevuste krediitmarginaali riski hindamiseks ja jälgimiseks“ (EBA/GL/2022/14) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	24.04.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised klientide kaugtuvastamise lahenduste kohta kooskõlas direktiivi (EL) 2015/849 artikli 13 lõikega 1“ (EBA/GL/2022/15) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	29.05.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised kriisilahendusametitele allahindamise ja konverteerimise ning kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahetusmehhanismi avaldamise kohta“ (EBA/GL/2023/01) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	12.06.2023
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suuniste „Suunised rahaturufondide määruse kohaste stressitestide stsenaariumide kohta“ (ESMA50-164-6583) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	27.03.2023
Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendi „Juhtimissüsteemi suunised“ muutmine	10.04.2023
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suuniste „Suunised DLT turutaristu korraldamise loa taotlemise standardvormide, -vormingute ja -mallide kohta“ (ESMA70-460-213) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	10.04.2023
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suuniste „Suunised MiFID II sobivusnõuete teatud aspektide kohta“ (ESMA35-43-3172) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	15.05.2023
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suuniste „Suunised MiFID II tasustamisnõuete teatud aspektide kohta“ (ESMA35-43-3565) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	29.05.2023

Suunis	Juhatuse otsuse kuupäev
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suunised „Keskse vastaspoole finantsseisundi taastamise kava näitajate kohta“ (ESMA91-372-1702) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	29.05.2023
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve suuniste „Suunised Kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise kava stsenaariumide kohta (määruse (EL) 2021/23 artikli 9 lõige 12)“ (ESMA91-372-1701) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	12.06.2023
Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Suunised MiFID II tootejuhtimisnõuete kohta“ (ESMA35-43-3448) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	18.09.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide tõhusa juhtimise poliitika ja kontrolli kohta finantsteenustele juurdepääsu andmisel“ (EBA/GL/2023/04) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	09.10.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised, millega muudetakse suuniseid EBA/2021/02, mis on koostatud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 17 ja artikli 18 lõike 4 alusel ja milles käsitletakse kliendi suhtes rakendatavaid hooldusmeetmeid ning tegureid, mida krediidi- ja finantseerimisasutused peaksid arvestama, kui hindavad üksikute ärisuhete ja juhutehingute rahapesu ja terrorismi rahastamise riski“ (EBA/GL/2023/03) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	09.10.2023
Euroopa Pangandusjärelevalve suuniste „Suunised, millega muudetakse suuniseid EBA/GL/2022/01 finantsinstitutsioonide ja kriisilahendusasutuste kriisilahenduskõlblikkuse parendamise kohta vastavalt direktiivi 2014/59/EL artiklitele 15 ja 16 (kriisilahenduskõlblikkuse suunised), et lisada uus peatükk kriisilahenduskõlblikkuse katsetamise kohta“ (EBA/GL/2023/05) väljaandmine Finantsinspeksiooni soovitusliku juhendina	23.10.2023
Finantsinspeksiooni soovituslik juhend „Nõuded põhimakseteenuste osutajatele“	04.12.2023

1.2. Märgekirjad

Märgekiri	Juhatuse otsuse kuupäev
Finantsinspeksiooni märgekiri „Krediidi kulukuse määra ülempiiri järgimine lepingutes, millega võimaldatakse krediit korduvalt kasutusse võtta“	11.04.2023
Finantsinspeksiooni märgekiri „Sularaha- ja makseautomaatidega seotud tegevuste edasiandmine“	11.04.2023
Finantsinspeksiooni märgekiri kahjukäsitluse, remondiettevõtete koostöö ja kahju hüvitamise kohta	10.07.2023

2. TEGEVUSLOAD

2.1. Tegevuslubade andmine

Sektor	Äriühingu nimi	Otsuse tegemise kuupäev
Ühisrahastusteenuse osutaja	Crowdestate AS	06.03.2023
Ühisrahastusteenuse osutaja	Estateguru AS	08.05.2023
Kindlustusmaakler	Cavitas dental insurance broker OÜ	20.07.2023 (kindlustusvahendajate nimekirja kandmine)
Fondivalitseja	BaltCap AS	07.08.2023
E-raha asutus	Monemon AS	09.10.2023

2.2. Tegevuslubade kehtetuks tunnistamine

Sektor	Äriühingu nimi	Juhatuse otsuse kuupäev
Krediidiandja	ALG Liisingu Aktsiaselts	09.01.2023
Krediidiandja	Osaühing LAENUKESKUS	13.02.2023

Sektor	Äriühingu nimi	Juhatus otsuse kuupäev
Kindlustusmaakler	Mlawula Insurance Broker OÜ	15.02.2023 (kindlustusvahendajate nimekirjast kustutamine)
Kredidivahendaja	Monestro P2P OÜ	24.04.2023
Krediidiandja	Digiteks Osühing	26.06.2023
Krediidiandja	AB Kreditex AS	31.10.2023
Kredidivahendaja	Ühisraha OÜ	31.10.2023

2.3. Tegevuslubade andmine Eesti äriühingu piiriüleseks tegevuseks väljaspool Eestit

Sektor	Äriühingu nimi	Teavituse
Makseasutus	Modena Payments OÜ	Piiriülese teenuse osutamine Lätis ja Leedus
Fondivalitseja	AS BaltCap	Fondide valitsemine Luksemburgis
Investeeringusühing	TINV Europe AS	Piiriülese teenuse osutamine Euroopa Majanduspiirkonna lepingu riikides
Krediidiandja	Bondora AS	Piiriülese teenuse alustamine Lätis ja Leedus
Ühisrahastusteenuse osutaja	Crowdestate AS	Piiriülese teenuse osutamine Euroopa Majanduspiirkonna lepingu riikides
Ühisrahastusteenuse osutaja	Estateguru OÜ	Piiriülese teenuse osutamine Euroopa Majanduspiirkonna lepingu riikides
Kindlustusmaakler	Cachet Insurance Broker OÜ	Piiriülese teenuse osutamine Slovakkias, Taanis, Bulgaarias, Sloveenias ja Maltal
Kindlustusmaakler	Cavitas dental insurance broker OÜ	Piiriülese teenuse osutamine Poolas, Taanis ja Hispaanias
Kindlustusagent	Kohvisemu Eesti OÜ	Piiriülese tegevuse alustamine Lätis
Kindlustusandja	ERGO Insurance SE	Piiriülese teenuse lõpetamine Slovakkias, Portugalis, Hispaanias, Bulgaarias, Itaalias, Prantsusmaal, Saksamaal, Belgias, Luksemburgis, Hollandis, Taanis, Iirimaa, Suurbritannias, Kreekas, Austrias, Tšehhis, Sloveenias, Ungaris, Maltal, Küprosel, Rumeenias, Horvaatias, Islandil, Norras ja Lichtensteinis

2.4. Eesti äriühingule välisriigis filiaali asutamise loa väljastamine

Sektor	Äriühingu nimi	Otsuse tegemise kuupäev
Pangandus	Bigbank AS	13.11.2023 Luba alustada Lätis eraklientidele krediitkaardi pakkumist

2.5. Välisriigi äriühingu filiaalide asutamine ja filiaalide tegevuse lõpetamine Eestis

Sektor	Äriühingu nimi	Juhatus otsuse kuupäev
Pangateenus (lõpetamine)	PayEx Sverige AB Eesti filiaal	09.01.2023
Kahjukindlustusandja (asutamine)	Balcia Insurance SE Eesti filiaal	17.07.2023
Kindlustusmaakler (lõpetamine)	GrECo International LT, UADBB Eesti filiaal	01.10.2023 (vastavalt Leedu finantsjärelevalve teavitusele)
Kindlustusmaakler (asutamine)	SIA Moller Auto Insurance Services Eesti filiaal	18.09.2023 (protokolliline otsus)
Elukindlustusandja (asutamine)	Gyvybės draudimo UAB „SB draudimas“ Eesti filiaal	02.10.2023
Elukindlustusandja (lõpetamine)	„INVL Life“, uždaroji akcinė draudimo bendrovė Eesti filiaal	01.12.2023 (vastavalt Leedu finantsjärelevalve teavitusele)
Pangateenus (alustamine)	Finora Bank UAB Eesti filiaal	06.11.2023

2.6. Rahvusvaheliste finantsteenuste pakkumine Eestis. Piiriülesed teated, mille alusel sooviti Eestis finantsteenuseid osutada

Sektor	2022. aastal	2023. aastal
Pangandusteenus	368	480
Investeeringusteenus	711	733
Kahjukindlustusteenus	446	431
Elukindlustusteenus	97	99
Kindlustusvahendusteenus	1854	1928
Krediitvahendajate teenus	5	5
Makseteenus	238	305
E-raha asutuste teenus	175	217
Fondivalitsemise teenus	56	44
Ühisrahastusteenus	-	15
Investeeringufondide rahvusvaheline pakkumine	604	712

3. FONDIDE MUUDATUSED

Fondi nimi	Toiming	Juhatuse otsuse kuupäev
Luminor A Pluss Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	17.07.2023
Luminor A Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	17.07.2023
Luminor B Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	17.07.2023
Luminor C Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	17.07.2023
SEB Konservatiivne Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	31.07.2023
SEB Aktiivne Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	31.07.2023
SEB Kliimatuleviku Pensionifond Indeks	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	31.07.2023
SEB Optimaalne Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	31.07.2023
SEB Pensionifond 100	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	31.07.2023
SEB Pensionifond Indeks 100	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	31.07.2023
SEB Progressiivne Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	31.07.2023
SEB Tasakaalukas Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	31.07.2023
Swedbank Ida-Euroopa Aktsiafond	Ühinemisloa andmine	07.08.2023
SEB Energiline Pensionifond	Ühinemisloa andmine	14.08.2023
LHV Täiendav Pensionifond	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	23.10.2023
LHV Pensionifond Indeks Pluss	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	23.10.2023
LHV Pensionifond Roheline Pluss	Tingimuste muutmise kooskõlastamine	23.10.2023

4. TARBIJATE KAEBUSED

4.1. Finantsinspektsioonile esitatud kaebuste arv valdkondade kaupa

Valdkond	2022	2023
Makseteenused	179	181
Krediiditeenused	94	111
Kahjukindlustus	35	46
Elukindlustus	0	4
Kindlustusvahendus	4	1
Kogumispension	2	1
Investeermisteenus	14	17
E-raha teenused	1	1
Pangateenused	3	7
Ühisrahateenus	0	9
Muu teema	3	11
KOKKU	335	389

4.2. Finantsinspektsioonile esitatud kaebuste arv teenusepakkujate kaupa

Teenusepakkuja	2022	2023
Krediidiasutus	212	215
Krediidiandja	52	61
Erandi alusel tegutsev krediidiandja	5	0
Ülepiiriline teenusepakkuja	5	41
Krediidivahendaja	3	6
Makseasutus	13	2
Eesti kahjukindlustusandjad	16	29
Välismaiste kahjukindlustusandjate filiaalid	18	16
Ülepiiriline kahjukindlustusteenuse pakkuja	1	1
Eesti elukindlustusandjad	0	2
Välismaiste elukindlustusandjate filiaalid	0	2
Kindlustusvahendaja	4	1
Pensioniregistri pidaja	2	1
Investeermisühing	3	3
Fondivalitseja	1	0
Ühisrahastusteenuse osutaja	0	9
KOKKU	335	389